อภินันทนาการ

สำนักหอสมุด

การใช้กิจกรรมแผนผังความคิดเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่น ของนิสิตระดับปริญญาตรี

ชีวิน สุขสมณะ

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร
วันลงทะเบียน 14 ต.ค. 2557
เลขทะเบียน 16654186
เลขเรียกหนังสือ ป PL 537 ช584ก 2557

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาญี่ปุ่นศึกษา
มิถุนายน 2557

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ เรื่อง " การใช้กิจกรรมแผนผังความคิดเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่นของนิสิตระดับปริญญาตรี" ของ ชีวิน สุขสมณะ เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา ญี่ปุ่นศึกษา ของมหาวิทยาลัยนเรศวร

.....ประธาน
(ดร. อาทิตย์ พงษ์พานิช)

.....กรรมการ
(ดร.โสภา มะสืนาริ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ ประจันบาน)

.....กรรมการ
(ดร.ทำรงลักษณ์ เอื้อนครินทร์)

.....กรรมการ
(ดร.ไอลดา ศราทธทัต)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี วงศ์วัฒนา)

อนุมัติ

.....

(ศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ บัวสนธ์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
ใช มิถุนายน 2557

ประกาศคุณูปการ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของ ดร.โสภา มะสีนาริ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้อุตส่าห์สละเวลาอันมีค่ามาเป็นที่ปรึกษา พร้อมทั้งให้คำแนะนำตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการวิทยานิพนธ์อันประกอบไปด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ ประจันบาน ดร.ทำรงลักษณ์ เอื้อนครินทร์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.ไอลดา ศราทธทัต และ รองศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี วงศ์วัฒนา กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์และทรงคุณค่า

กราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยนเรศวรที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลการเรียนการสอน และตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัย ขอขอบพระคุณผู้บุคลากรคณะมนุษยศาสตร์ และนิสิตชั้นปีที่ 1 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการเก็บข้อมูลเพื่อทำการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา พี่สาว และน้องพัฟพี่ของผู้วิจัยที่ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้านอย่างดีที่สุดเสมอมา

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงจะมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น

ชีวิน สุขสมณะ

ชื่อเรื่อง	การใช้กิจกรรมแผนผังความคิดเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่นของนิสิตระดับปริญญาตรี
ผู้วิจัย	ชีวิน สุขสมณะ
ประธานที่ปรึกษา	ดร.โสภา มะสีนาริ
กรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ ประจันบาน ดร.ทำรงลักษณ์ เอื้อนครินทร์
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. สาขาวิชาญี่ปุ่นศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2556
คำสำคัญ	แผนผังความคิด การสอนอ่านภาษาญี่ปุ่น ผลสัมฤทธิ์ความเข้าใจในการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่น

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่นของนิสิตก่อนและหลังการเรียน โดยใช้กิจกรรมแผนผังความคิด กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาเป็นนิสิตชั้นปีที่ 1 สาขาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการเรียนรู้ที่ใช้กิจกรรมแผนผังความคิด จำนวน 8 แผน และแบบทดสอบความเข้าใจในการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่น การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ความเข้าใจในการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนเพิ่มขึ้นหลังจากเรียนโดยใช้กิจกรรมแผนผังความคิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Title	THE USE OF MIND MAPPING ACTIVITY TO PROMOTE JAPANESE READING COMPREHENSION OF UNDERGRADUATE STUDENTS
Author	Shewin Suksamana
Advisor	Sopa Matsunari, Ph.D.
Co - Advisor	Assistant Professor Pakorn Prachanban, Ph.D. Tamronglak U-nakarin, Ph.D.
Academic Paper	Thesis M.A. in Japanese Studies, Naresuan University, 2013
Keywords	Mind Mapping, Teaching Japanese Reading, Achievement of Japanese Reading

ABSTRACT

The purposes of this research were to compare students's Japanese reading comprehension before and after learning through mind mapping activity. The target group consisted of 30 first year undergraduate students in the second semester of the academic 2013 at Naresuan University, Muang District, Phitsanulok Province.

The research instruments consisted of 8 lesson plans using mind mapping activity and Japanese reading comprehension test. The Japanese reading comprehension test was administered before and after students learned through mind mapping activity. The research were analyzed by t-test and standard deviation

The finding of this study revealed that the students' Japanese reading comprehension increased after learning through mind mapping activity at .o5 level

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	**บทนำ**	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
	กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	6
	สมมติฐานของการวิจัย	6
	ขอบเขตการวิจัย	6
	คำสำคัญหรือคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	6
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
2	**เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง**	8
	แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	8
	ที่มาและแนวคิดเกี่ยวกับแผนผังความคิด	16
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
3	**วิธีดำเนินงานวิจัย**	28
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	28
	ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	28
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	28
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	32
	การวิเคราะห์ข้อมูล	32
4	**ผลการวิจัย**	33
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	33

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
5	บทสรุป	36
	สรุปผลการวิจัย	36
	อภิปรายผล	36
	ข้อเสนอแนะ	39
บรรณานุกรม		41
ภาคผนวก		49
ประวัติผู้วิจัย		84

สารบัญตาราง

ตาราง หน้า

1 คะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง..... 34

2 การเปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียน 35

3 คะแนนสอบก่อนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง 83

สารบัญภาพ

ภาพ หน้า

1 ตัวอย่างกฎแผนผังความคิด 21
2 ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด..... 30
3 แบบแผนการทดลอง..... 32

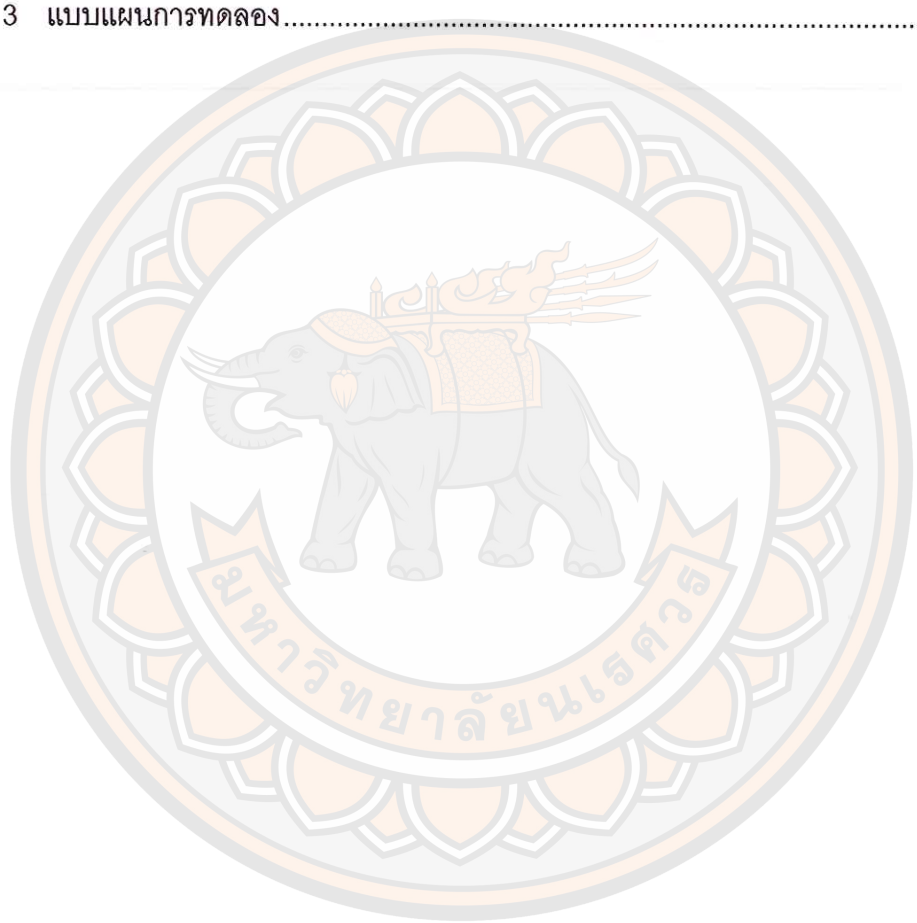

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบัน ความรู้ความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นนับว่ามีความสำคัญมากขึ้นกว่าในอดีต เนื่องจากเป็นภาษาของประเทศอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญประเทศหนึ่งของโลก รวมถึงปัจจุบันมีการลงทุนของบริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นภาษาญี่ปุ่นจึงมีความสำคัญมากขึ้นในประเทศไทยเพราะจะเพิ่มโอกาสในการหางานในอนาคต ซึ่งโดยจะเห็นได้จากมีการส่งเสริมการเรียนภาษาญี่ปุ่นตั้งแต่ในระดับมัธยมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษาซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเปิดการเรียนการสอนเป็นวิชาเอกและวิชาโทภาษาญี่ปุ่น และจากการสำรวจของเจแปนฟาวน์เดชั่น ในปี ค.ศ.2009 พบว่า ในปัจจุบันการเรียนการสอนวิชาภาษาญี่ปุ่นของประเทศไทยจัดอยู่เป็นอันดับที่ 7 ของโลกที่มีผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นมากที่สุด และมีสถาบันที่เปิดสอนภาษาญี่ปุ่นถึง 377 แห่ง แบ่งเป็นมหาวิทยาลัย วิทยาลัย โรงเรียนมัธยม และสถาบันสอนภาษาเอกชนต่างๆ โดยมีครูที่เป็นคนไทยประมาณ 788 คน และครูชาวญี่ปุ่น 452 คน มีจำนวนนักเรียนที่อยู่ในระบบทั่วประเทศไทยประมาณ 78,802 คนต่อปี (Japanfoundation, 2009)

การเรียนภาษา ส่วนใหญ่จะเป็นการเรียนรู้ทักษะ 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะด้านการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียนในชั้นเรียน นอกจากนั้นในการเรียนรู้จากเอกสารวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ รวมถึงการค้นคว้าหาความรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเองนั้นผู้เรียนมีความจำเป็นต้องใช้ทักษะการอ่านมากกว่าทักษะอื่น ๆ อีกทั้งการอ่านยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยพัฒนาความคิด ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักใช้กระบวนการคิด (Thinking process) อันจะนำไปใช้ในการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาได้ดี (บันลือ พฤกษะวัน, 2532, หน้า 7) กรมวิชาการ (2543, หน้า 83) กล่าวถึงการอ่านว่าเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ผู้ที่มีความสามารถในการอ่าน มักจะมีโอกาสเจริญก้าวหน้าในอาชีพการงานมากกว่าคนที่อ่านหนังสือได้น้อยและได้ช้า ดังนั้นทักษะการอ่านจึงเป็นทักษะที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งและการทำความเข้าใจต่อสารที่อ่านถือเป็นหัวใจของการอ่านในทุกลักษณะ หากผู้อ่านไม่สามารถทำความเข้าใจในเนื้อหาที่อ่าน ก็กล่าวได้ว่าการอ่านนั้นไม่มีประสิทธิภาพ

การอ่านจับใจความนับว่าเป็นหัวใจของการอ่านและการจับใจความอย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้ผู้อ่านรู้และเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ที่อ่านได้ ผู้อ่านจึงสามารถนำความรู้ไปพัฒนาตนเอง ดังที่ศิริวรรณ เสนา (2541, หน้า 40) กล่าวว่าความเข้าใจในการอ่านถือเป็นหัวใจสำคัญของการอ่าน

เพราะถ้าผู้อ่านไม่สามารถเข้าใจในสิ่งที่อ่าน และไม่สามารถจับใจความสำคัญของสิ่งที่อ่านได้ ผู้อ่านก็ไม่สามารถที่จะนำสาระความรู้และข้อเสนอไปใช้ปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองได้ การอ่านนั้นถือเป็นการอ่านที่ไม่สมบูรณ์ ดังนั้นจึงกล่าวสรุปได้ว่าการอ่านมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต และการอ่านจับใจความที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้ผู้อ่านรับรู้สาระเรื่องราวของเรื่องที่อ่านด้วยความเข้าใจและสามารถนำสาระความรู้จากเรื่องที่อ่านมาพัฒนาและปรับตนเองให้เข้ากับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข

แม้ว่าการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นจะให้ความสำคัญกับทักษะการอ่านเพิ่มขึ้น Takeoka (2005) แต่จากการศึกษาวิจัยการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นที่ผ่านมา พบว่า ผู้เรียนยังคงประสบปัญหาในการอ่านภาษาญี่ปุ่น คือ อ่านแล้วไม่เข้าใจ ไม่สามารถจับใจความจากเรื่องที่อ่านได้ ผู้เรียนไม่สามารถเรียบเรียงความคิดของตนเองให้เป็นเรื่องที่ต่อเนื่องและสื่อความหมายได้ (ประหยัด ภูมิโคกรัตน์, 2535) ซึ่งทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้เรียนขาดวิธีการหรือเทคนิคการอ่านที่เหมาะสมที่จะช่วยให้ผู้เรียนอ่านภาษาญี่ปุ่นได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น (ยุวดี โปธายะ, 2546) นอกจากนั้น Flood and Lapp (1988, p. 780) ยังพบว่าสาเหตุที่ทำให้ผู้เรียนอ่านแล้วไม่เข้าใจคือ ผู้เรียนขาดความรู้ทางด้านคำศัพท์ ครูผู้สอนไม่ได้สอนกลวิธีการอ่านที่จำเป็นต่อการทำความเข้าใจในบทอ่านให้กับผู้เรียน รวมถึงครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังใช้วิธีสอนแบบเดิมที่มีครูเป็นศูนย์กลาง ขาดการใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน จึงทำให้การอ่านภาษาญี่ปุ่นยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร นอกจากนั้น Takeoka (2005) สำรวจความคิดเห็นของผู้สอนวิชาการอ่านพบว่าผู้สอนมักจะประสบปัญหาในการสอน ดังนี้ รูปแบบการเรียนการสอนวิชาการอ่านโดยทั่วไปมักจะดำเนินตามขั้นตอนดังนี้ 1) ผู้สอนแจกเนื้อเรื่องที่จะอ่านให้ผู้เรียน (พร้อมรายการคำศัพท์ คำอธิบายไวยากรณ์ คำถามท้ายบทอ่าน) เพื่อให้เตรียมอ่านมาล่วงหน้า 2) ในชั้นเรียน ผู้สอนตอบข้อสงสัยของผู้เรียน 3) ผู้สอนให้ผู้เรียนตอบคำถามท้ายเรื่องเพื่อตรวจสอบความเข้าใจ และ 4) ผู้สอนสอบถามความคิดเห็นหรือความรู้สึกของผู้เรียนเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน แต่โดยมากมักจะไม่มีเวลาเหลือพอสำหรับกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึก ผู้สอนจึงไม่สามารถรู้ได้เลยว่าผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่อ่านหรือไม่และเข้าใจมากน้อยเพียงใด ปัญหาคือ จะทำอย่างไรให้ผู้สอนสามารถเห็นกระบวนการทำความเข้าใจเรื่องที่อ่านของผู้เรียนได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงคิดว่าการจัดกิจกรรมเสริมในชั้นเรียน โดยให้ผู้เรียนพูดคุยกันเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน จะทำให้ผู้สอนสามารถมองเห็นกระบวนการเหล่านี้

การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น โดยเฉพาะการอ่านเพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นนั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้า หาเทคนิควิธีการต่าง ๆ มาใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ดังนั้น การนำแผนผังความคิด (Mind Mapping) มาใช้ประกอบการเรียนการสอนจึงเป็นเทคนิควิธีหนึ่งที่น่าจะช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่ง Buzan (1989) ได้ให้คำจำกัดความของแผนผังความคิดว่าเป็นเทคนิคที่แสดงให้เห็นถึงการคิดแบบรอบทิศทาง (Radiant Thinking) ช่วยให้ผู้เรียนใช้สมองทั้งสองซีกในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเทคนิคนี้เป็นการกำหนดสัญลักษณ์ คำสำคัญหรือคำหลักมาใช้ในลักษณะแผนภาพ มีการเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ระหว่างความคิดหลัก ความคิดรองและความคิดย่อยที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันตามลำดับความสำคัญให้เห็นเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน Morris and Dore (1984, p. 48) กล่าวว่า แผนผังความคิดเป็นเทคนิคที่มีประสิทธิภาพช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาการจัดระบบความคิดรวบรวมรายละเอียดต่าง ๆ เข้าเป็นกลุ่มตามหัวข้อ หรือประเภทความสัมพันธ์ระหว่างใจความสำคัญกับใจความย่อย

จากการศึกษาหลักการของแผนผังความคิดพบว่า Buzan (1997) ได้คิดค้นเทคนิคนี้จากการประยุกต์ใช้ความรู้ของ Roger Sperry and Robert Ormstein (1967 as cited in Buzan, 1997) โดยเมื่อประมาณปี ค.ศ. 1967-1972 Sperry and Ormstein แห่งสถาบันเทคโนโลยีแคลิฟอร์เนีย ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับคลื่นสมองและการทำงานเฉพาะด้านสมอง ค้นพบว่า สมองสองซีกของมนุษย์เชื่อมโยงกันอย่างอัศจรรย์ โดยเครือข่ายเส้นประสาทอันซับซ้อนที่เรียกว่า Corpus Collosum สมองทั้งสองซีกทำงานด้านความคิดแยกกันอย่างชัดเจน โดยสมองซีกซ้ายจะทำงานเกี่ยวกับตรรกะภาษา ความเป็นเหตุเป็นผล ตัวเลข การวัดและการวิเคราะห์ ซึ่งอาจจะเรียกรวม ๆ กันว่าเป็นกิจกรรมวิชาการ ในขณะที่สมองซีกขวาจะทำงานเกี่ยวข้องกับจังหวะ จินตนาการ ฝันกลางวัน ตำแหน่งแห่งที่ของสรรพสิ่ง ภาพรวม และมิติ (ธัญญา ผลอนันต์, 2544, หน้า 23) ในการจัดการเรียนการสอนนั้นควรมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาสมองทั้งสองซีกไปพร้อม ๆ กัน เพื่อให้เกิดความสมดุล มีความยืดหยุ่นในการคิด และเกิดการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์ แผนผังความคิดนั้นเป็นการนำเสนอความคิดทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนโดยใช้รูปภาพ กระบวนการของแผนผังความคิดนั้นมุ่งเน้นที่การแยกแยะ จัดแบ่งประเภทของข้อมูลและการเชื่อมโยงเอาความคิดทัศนคติที่มีต่อบทเรียนออกมาในรูปของความสัมพันธ์ที่เป็นความคิดรวบยอดช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน (Patricia, et al.,1996) จากการศึกษาดังกล่าวได้มีนักการศึกษาหลายได้ท่านได้กล่าวถึงประโยชน์สนใจและนำแผนผังความคิดไปใช้ในการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542, หน้า 125) ได้กล่าวว่า แผนผังความคิดเป็นการนำทฤษฎีทาง

สมองไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด เนื่องจากแผนผังความคิดเป็นการทำงานร่วมกันของสมองด้านซ้ายและด้านขวา ซึ่งสอดคล้องกับ Rubin (1993, p. 341) ที่กล่าวว่า การนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของแผนผังความคิด จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถดึงข้อมูลที่ได้เรียนไปแล้วมาใช้และยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการทบทวนความรู้ได้เป็นอย่างดี Flood and Lapp (1988, pp. 780-781) ได้กล่าวว่า การใช้แผนผังความคิดประกอบการสอนด้านการอ่าน จะช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างความรู้หรือประสบการณ์เดิมของตนกับข้อความที่ปรากฏอยู่ในบทอ่าน แผนผังความคิดจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะใจความหลัก ใจความรอง รวมถึงการเชื่อมโยงของข้อความแต่ละส่วนในบทอ่าน ตลอดจนการจัดเรียงข้อความที่ผู้เขียนใช้ในบทอ่านนั้น ๆ นอกจากนี้ การให้นักเรียนสร้างแผนผังความคิดจากเรื่องที่อ่านยังช่วยให้นักเรียนสรุปความสำคัญของเรื่องที่อ่าน ได้ง่ายขึ้น สนุก และไม่เบื่อ จากการวิเคราะห์สรุปผลการเรียนรู้ที่เป็นแผนผังความคิดนั้นจะนำไปสู่การค้นหาความรู้ตามความสนใจจากเนื้อหาบทเรียนที่เกี่ยวข้อง มีการจัดระบบ ระเบียบข้อมูล หาความคิดหลัก ความคิดรอง เชื่อมโยงความสัมพันธ์กันเป็นหมวดหมู่ ง่ายต่อการจดจำหรือทำความเข้าใจ ซึ่งในที่สุดผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้และสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองด้วยลักษณะของแผนผังความคิดดังกล่าว จึงช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ต่าง ๆ จากบทอ่าน สามารถสรุปความสัมพันธ์ และจัดรวบรวมรายละเอียดต่าง ๆ เข้าเป็นกลุ่มตามหัวข้อหรือประเภท และแยกแยะข้อความที่ไม่เกี่ยวข้องได้ และในการนำกิจกรรมแผนผังความคิดมาใช้ในการสอนการอ่านภาษาญี่ปุ่นทำให้ผู้เรียนอ่านอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน กล่าวคือ จะต้องศึกษาโครงสร้างของบทอ่านหาใจความสำคัญ และลำดับความสำคัญของเนื้อเรื่อง ซึ่งการทำแผนผังความคิดจะช่วยให้มองเห็นความสัมพันธ์ และใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

แผนผังความคิดสามารถนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย ดังที่ Heinlich and Pittleman (1986, p. 5) กล่าวว่าแผนผังความคิดสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนภาษาได้ 3 ด้าน คือ การสอนคำศัพท์ กิจกรรมก่อนและหลังการอ่าน และเป็นการฝึกทักษะในการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับ Davis and McPherson (1989, p. 232) ที่กล่าวว่า แผนผังความคิดเป็นเทคนิคการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจที่สามารถใช้ได้ทั้งขั้นก่อนการอ่าน ระหว่างการอ่านและหลังการอ่าน ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นขั้นตอน ลำดับเรื่องและภาพสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งเป็นการจัดระบบข้อมูลและความคิด เป็นการฝึกวิเคราะห์ สังเคราะห์ และพัฒนาความสามารถทางความคิดของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากการศึกษาวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับกิจกรรมแผนผังความคิด พบว่ากิจกรรมแผนผังความคิดสามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี ดังเช่น Chang, et al. (2002) ได้ศึกษาผลการใช้แผนผังความคิดที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านและสามารถเขียนสรุปความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 126 คน ในประเทศไต้หวัน และพบว่ากิจกรรมแผนผังความคิดสามารถช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการอ่านและเขียนสรุปความได้ดีขึ้น ในขณะเดียวกัน Iijima (2012) ได้ศึกษาผลการใช้แผนผังความคิดที่ส่งเสริมการจดบันทึกของนักเรียนชั้นอุดมศึกษา ชั้นปี 3 และ 4 จำนวน 16 คน ที่ประเทศญี่ปุ่น และพบว่ากิจกรรมแผนผังความคิดสามารถช่วยให้ผู้เรียนจดบันทึกเรื่องราวได้ดีขึ้น นอกจากนี้ ชลวิภา เฟื่องกาญจน์ (2547) ได้ทำการศึกษาการใช้กิจกรรมแผนผังความคิดเพื่อเพิ่มพูนความสามารถทางภาษาอังกฤษและทักษะการคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และพบว่ากิจกรรมแผนผังความคิดช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถทางภาษาอังกฤษและทักษะการคิดสูงขึ้น ในขณะเดียวกัน พรพันธ์ อิสระ (2545) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้แผนที่ความคิดในการพูดเล่าเรื่องของนักเรียนชาวเขาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า หลังจากการเรียนการสอน นักเรียนสามารถพูดเล่าเรื่องได้ดีขึ้น มีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเรื่อง และจัดระบบในการนำเสนอได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับกาญจนา มงคลสิงห์ (2548) ที่ใช้แผนผังความคิดในการสร้างเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนสูงขึ้นหลังจากการเรียนโดยใช้แผนผังความคิด จะเห็นได้ว่า แผนผังความคิดเป็นเทคนิคที่มีประสิทธิภาพในการนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษา ซึ่งสามารถใช้ได้ดีทั้งกับผู้เรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาแล้ว กิจกรรมแผนผังความคิดยังสามารถนำมาใช้ได้ดีกับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาอีกด้วย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับแผนผังความคิดที่ผ่านมานั้น พบว่ากิจกรรมแผนผังความคิดโดยส่วนใหญ่นำมาใช้กับผู้เรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นส่วนใหญ่ แต่การนำกิจกรรมแผนผังความคิดมาใช้ในการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยนั้นยังไม่ปรากฏว่ามีการนำมาใช้ ดังนั้น ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงได้นำกิจกรรมแผนผังความคิดมาใช้ในการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นกับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ความเข้าใจในการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ความเข้าใจในการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนก่อนและหลังจากการเรียนโดยใช้กิจกรรมแผนผังความคิด

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษาลักษณะแผนผังความคิดของ Buzan (1997, pp.175-283) ที่นำมาใช้ประโยชน์ในการจดบันทึก ผู้วิจัยมีความเห็นว่าหากนำเทคนิคแผนผังความคิดของ Buzan มาใช้ในการอ่านภาษาญี่ปุ่น จะช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงขึ้นซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึงความสำเร็จหรือความสามารถในการกระทำใด ๆ ที่ต้องอาศัยทักษะหรือมิฉะนั้นต้องอาศัยความรอบรู้ในวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 13) ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้กิจกรรมแผนผังความคิดเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาญี่ปุ่นของนิสิตระดับปริญญาตรี ครั้งนี้สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยระหว่างตัวแปรได้ดังนี้

ตัวแปรต้น คือ การใช้กิจกรรมแผนผังความคิด

ตัวแปรตาม คือ ความเข้าใจในการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียน

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้เรียนมีความเข้าใจในการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่นสูงขึ้นหลังจากการเรียนโดยใช้กิจกรรมแผนผังความคิด

ขอบเขตการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนิสิตสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556

คำสำคัญหรือคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนผังความคิด ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Mind Mapping นักการศึกษาหลายท่านเรียกเป็นภาษาไทยหลายชื่อ เช่น แผนผังความคิด แผนภูมิผังมโนภาพ แผนภาพโครงเรื่อง แผนภาพความคิด แผนผังทางปัญญา ผังมโนทัศน์ ในงานวิจัยนี้ จะใช้คำว่าแผนผังความคิด ซึ่ง หมายถึง กิจกรรมที่เป็นการสร้างแผนภาพเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดหลักและความคิดรอง ซึ่งเป็นสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านตามหลักเกณฑ์ของ Buzan มีการใช้ภาพ สี สัญลักษณ์ และเส้นร่วมกัน โดยเริ่มจากการเขียนคำหลัก หรือคำสำคัญของเนื้อเรื่องไว้ตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษที่ไม่มีเส้น และแตกแขนงออกไปเป็นคำที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ซึ่งเชื่อมโยงให้เห็นความสัมพันธ์ของข้อมูลทั้งหมดอย่างชัดเจน

2. การสอนอ่านภาษาญี่ปุ่น หมายถึงการจัดกิจกรรมการสอนภาษาญี่ปุ่นโดยใช้แผนผังความคิดในขั้นตอนของการสอนขั้นใดขั้นหนึ่ง อาจจะเป็นขั้นนำสู่บทเรียน ขั้นฝึกปฏิบัติ หรือขั้นสรุป ตามที่ได้ออกแบบไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้

3. ผลสัมฤทธิ์ความเข้าใจในการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่น หมายถึงคะแนนของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบความเข้าใจในการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เป็นการวัดความสามารถในการจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน การบอกรายละเอียดของเรื่อง การแปลความ การตีความหรือการขยายความ ซึ่งแบบทดสอบดังกล่าวผ่านกระบวนการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางแก่ครูผู้สอนภาษาญี่ปุ่นในการเลือกใช้กิจกรรมแผนผังความคิดเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่นของนิสิตระดับปริญญาตรีต่อไป

2. เพื่อเป็นแนวทางให้แก่ผู้เรียนในการพัฒนาความสามารถทางการอ่าน ซึ่งเป็นหนึ่งในทักษะที่จำเป็นในการเรียนระดับปริญญาตรี และการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นรวมถึงการประกอบอาชีพในอนาคต

3. เพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัยการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการใช้กิจกรรมแผนผังความคิดเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่นของนิสิตระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย เพื่ออธิบายและชี้ให้เห็นสาระของงานวิจัยเรื่องนี้ จึงนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายการอ่าน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2539, หน้า 941) ได้ให้ความหมายของคำอ่าน ดังนี้ "อ่านเป็นคำกริยา หมายถึง ว่าตามหนังสือ ออกเสียงตามตัวหนังสือ สังเกตหรือพิจารณาดูเพื่อให้เข้าใจและคิดในเรื่องที่อ่าน"

การอ่านเป็นทักษะการเรียนรู้ทางภาษาที่ต้องอาศัยกระบวนการของความคิดและความเข้าใจในสิ่งที่อ่านซึ่งสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงความหมายของการอ่านไว้ดังนี้

William (1986) ได้กล่าวว่า การอ่าน คือ กระบวนการที่ผู้อ่านมองและทำความเข้าใจกับตัวหนังสือ หรือข้อความที่เห็น ไม่ใช่การอ่านออกเสียงได้ หรือการเข้าใจความหมายของคำทุก ๆ คำ

Harris (1990, p. 14) กล่าวว่า การอ่าน เป็นรูปแบบของการสื่อความหมาย การแลกเปลี่ยนความคิด ข้อมูลข่าวสาร และความรู้ระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน ผู้เขียนจะแสดงความคิดเห็นของตนเองลงบนกระดาษด้วยภาษาซึ่งเป็นไปตามลักษณะการเขียนของแต่ละคน ผู้อ่านจะพยายามอ่านเอาความหมายจากที่ผู้เขียนเขียนไว้ ส่วนความสามารถในการเข้าใจ หรือการรู้ความหมายของสิ่งที่อ่านนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน

Buzan (1997) ได้กล่าวถึงการอ่าน ว่าเป็นการรับเอาสิ่งที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อหรือการดูดซับถ้อยคำในหนังสือ ซึ่งการอ่านนั้น เป็นความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างผู้คนกับข้อมูลเชิงสัญลักษณ์ การอ่านมักจะเป็นการเรียนรู้ด้วยตา ประกอบด้วยขั้นตอน 7 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การจำได้ (Recognition) ความรู้ของผู้อ่านเกี่ยวกับสัญลักษณ์ของอักขระ กระบวนการนี้ต้องเกิดขึ้นก่อนการอ่านจริง ๆ จะเริ่มต้น

2. การซึมซับ (Assimilation) ประสานกันแห่งการรับรู้ทางสติปัญญา กระบวนการทางกายภาพ เมื่อแสงสว่างสะท้อนจากตัวหนังสือเข้าสู่การรับรู้ด้วยตา ถ่ายทอดผ่านประสาทตาไปสู่สมอง

3. บูรณาการภายใน (Intra-Intregration) ความเข้าใจพื้นฐานและหมายถึงการเชื่อมส่วนต่าง ๆ ทั้งหมดของข้อมูลที่ได้อ่านกับส่วนอื่น ๆ ที่เหมาะสม

4. บูรณาการภายนอก (Extra-Intregration) การวิเคราะห์ การวิจารณ์ซาบซึ้ง การเลือก และปฏิเสธ เป็นกระบวนการที่ผู้อ่านนำเอาความรู้เดิมทั้งหมดมาผนวกเข้ากับความรู้ใหม่ที่ได้มาจากการอ่านและเชื่อมโยงกันอย่างเหมาะสม

5. การสะสมความรู้ (Retention) การเก็บสะสมข้อมูลในขั้นพื้นฐาน

6. การฟื้นความจำ (Recall) ความสามารถในการดึงเอาสิ่งที่สะสมเอาไว้ออกมาใช้ได้เมื่อต้องการ

7. การสื่อสาร (Communication) การนำข้อมูลมาใช้ทั้งในทางตรงและทางอ้อม

วรรณี โสมประยูร (2537, หน้า 121) ได้กล่าวถึงความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางสมองที่ต้องใช้สายตาสัมผัสตัวอักษรหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ รับรู้และเข้าใจความหมายของคำหรือสัญลักษณ์โดยแปลออกมาเป็นความหมายที่ใช้สื่อความคิดและความรู้ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านให้เข้าใจตรงกัน โดยในขณะที่อ่าน สมองของผู้อ่านจะต้องคิดตามผู้เขียนหรือตีความสิ่งที่อ่านไปด้วยตลอดเวลา โดยอาศัยประสบการณ์เดิมเพื่อประมวลเข้าเป็นความคิดความพินิจพิจารณาและการสรุปความเห็น

ศุภวรรณ์ เล็กวิไล (2539, หน้า 18) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน เพราะต้องอาศัยทั้งความคิดความเข้าใจในการรับสารจากผู้เขียน รวมทั้งความสามารถในการตีความจากสิ่งที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ เพื่อสื่อความหมายให้ตรงตามจุดประสงค์ที่ผู้เขียนต้องการ

จากความหมายของการอ่าน สามารถกล่าวได้โดยสรุปว่า การอ่าน หมายถึง การรับข้อมูล ข่าวสารผ่านตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ โดยผู้อ่านต้องมีความเข้าใจตัวอักษรหรือสัญลักษณ์จนสามารถตีความและเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่านได้เป็นอย่างดี ซึ่งกระบวนการอ่านต้องอาศัยองค์ประกอบในตัวผู้อ่าน ได้แก่ ความรู้เดิม สติปัญญา อายุ ความสามารถทางด้านภาษา รวมถึงการฝึกทักษะของผู้อ่านในการส่งเสริมให้การอ่านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความหมายของความเข้าใจในการอ่าน

ความเข้าใจในการอ่าน ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญ และเป็นจุดมุ่งหมายของการอ่านทุกประเภทดังนั้น จึงได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของความเข้าใจในการอ่าน ดังนี้

Carrel (1984, p. 87) กล่าวว่า ความเข้าใจในการอ่าน หมายถึง ความเข้าใจในประโยค หรืออนุเฉทโดยเฉพาะความเข้าใจในรูปแบบการเรียบเรียงเรื่องหรือโครงสร้างข้อเขียน (Rhetorical organization) หรือหมายถึง การรับรู้ข้อมูล หรือข่าวสารจากงานเขียนต่าง ๆ ถ้าผู้อ่านไม่สามารถรับรู้หรือไม่เข้าใจข้อมูลหรือข่าวสารใด ๆ ได้ กระบวนการอ่านก็ไม่สัมฤทธิ์ผล

Widdowson (1983, p. 174) ได้กล่าวว่า ความเข้าใจในการอ่าน คือการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน ผู้อ่านจะใช้ประสบการณ์เดิมของตนเองมาช่วยตีความในเรื่องที่อ่านเพื่อให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนได้เขียนไว้

Goodman (1988, p. 12) ได้กล่าวถึง ความเข้าใจในการอ่านว่าเป็นกระบวนการทางภาษาด้านการรับสารและเป็นกระบวนการทางภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา ซึ่งเริ่มต้นจากการที่ผู้เขียนเขียนความหมายที่ต้องการสื่อโดยใช้ตัวอักษรและจบลงด้วยความหมายที่ผู้อ่านสร้างขึ้นมา ดังนั้นจึงมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างภาษาและความคิดในการอ่าน ซึ่งผู้เขียนถ่ายทอดความคิดออกมาในรูปของภาษา และผู้อ่านถอดความภาษานั้นออกมาเป็นความคิด

Carr, et al. (1989, pp. 1 – 2) กล่าวว่า ความเข้าใจในการอ่าน คือ การตีความหมายจากเรื่องที่อ่านและปฏิสัมพันธ์ระหว่างเรื่องที่อ่านกับความรู้เดิมของผู้อ่าน ซึ่งผู้อ่านจะใช้ความรู้เดิมในการตีความ และตัดสินข้อความนั้นอย่างมีเหตุมีผล และผู้อ่านใช้ความรู้เดิมในการตัดสินใจเลือกสิ่งที่ผู้อ่านคิดว่าจำเป็นจะต้องเข้าใจและเลือกความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ให้เหมาะสมกัน

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532, หน้า 84) ได้กล่าวถึงความเข้าใจในการอ่านว่า ผู้เรียนสามารถจับใจความในเรื่องที่อ่าน โดยไม่จำเป็นต้องรู้ความหมายของคำทุกคำ ผู้เรียนจะต้องใช้ประสบการณ์ความรู้ต่างๆ และการเดาความหมายจากบริบท (context) มาช่วยเพื่อความเข้าใจในเนื้อเรื่อง และรู้จักการทำนายความ (prediction) ที่จะปรากฏไว้ล่วงหน้าอย่างมีแนวทาง

สมุทร เซ็นเซาวนิช (2542, หน้า 73) กล่าวว่า ความเข้าใจในการอ่าน คือ ความสามารถที่จะอนุมานข้อสนเทศ หรือความหมายอันพึงประสงค์จากสิ่งที่ได้อ่านมาแล้วอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ความเข้าใจนี้เป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการศึกษาและประสบการณ์ต่าง ๆ หลาย ๆ ด้านของแต่ละคน และถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของการอ่าน

จากความหมายของความเข้าใจในการอ่านข้างต้น จึงสรุปได้ว่า ความเข้าใจในการอ่าน คือ ความสามารถในการแปลความหมายจากตัวอักษร ตีความ ขยายความ จับใจความสำคัญและการสรุปความจากเนื้อเรื่อง โดยที่ผู้อ่านอาศัยประสบการณ์เดิมของตนเชื่อมโยงกับสิ่งที่อ่านเพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ

3. ความหมายของการอ่านจับใจความ

การอ่านจับใจความ ถือเป็นหัวใจสำคัญและเป็นจุดมุ่งหมายของการอ่านทุกประเภท ดังนั้น จึงได้มีนักการศึกษาหลายทางได้ให้ความหมายของการอ่านจับใจความในการอ่านดังนี้

บันลือ พฤกษะวัน (2530, หน้า 29-35) กล่าวว่า การอ่านจับใจความเป็นการอ่านเพื่อทำความเข้าใจเนื้อเรื่องเป็นการอ่านเพื่อต้องการทราบว่า เรื่องนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร มีความสำคัญตรงไหน และหมายความว่าอย่างไร

สายสุนี สกุลแก้ว (2534, หน้า 24) ได้ให้ความหมายว่า การอ่านจับใจความเป็นความสามารถของผู้อ่านที่จับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนวินิจฉัยคุณค่าสิ่งที่ตนอ่านได้อย่างมีเหตุมีผล

อรุณี สานเสมา (2536, หน้า 18) ให้ความหมายไว้ว่า การอ่านจับใจความคือ การทำความเข้าใจเนื้อเรื่องหรือข้อความที่อ่านจับใจความสาระสำคัญแปลความ

ผกาศรี เย็นบุตร (2542, หน้า 137) การอ่านจับใจความหมายถึง การอ่านเพื่อเก็บสาระสำคัญของเรื่องที่อ่าน เช่น เก็บจุดมุ่งหมายสำคัญของเรื่อง เก็บเนื้อเรื่อง เก็บแนวคิด หรือทัศนคติของผู้เขียน เก็บข้อเท็จจริงหรือความรู้สึก อารมณ์ของผู้เขียนเป็นต้น สาระสำคัญต่าง ๆ นี้บางครั้งผู้อ่านก็สามารถเห็นได้ชัดเจน เพราะผู้เขียนบอกออกมาตรง ๆ แต่บางครั้งผู้อ่านจะต้องใช้ความสามารถในการอ่านเชิงตีความ หรือการใช้วิจารณญาณ ตลอดจนประสบการณ์ช่วยด้วยจึงจะค้นพบ เพราะผู้เขียนไม่ได้บอกมาตรง ๆ การจับใจความผู้อ่านต้องบอกได้ว่า ประโยคใจความสำคัญ (Topic sentence) อยู่ที่ใด บอกใจความสำคัญ (main idea) ได้ และรู้จักพลความ (details) ในย่อหน้าได้

นภวรรณ เกตุกำจร (2545, หน้า 19) ได้สรุปความหมายของการอ่านจับใจความว่า การอ่านจับใจความหมายถึง การทำความเข้าใจในเนื้อเรื่องหรือข้อความที่อ่าน เพื่อต้องการทราบว่าเรื่องนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร มีความสำคัญตรงไหน และหมายความว่าอย่างไร จึงเป็นว่าการอ่านจับใจความส่วนใหญ่เป็นเรื่องของความเข้าใจในการอ่าน ค้นหาสาระสำคัญหรือประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

จากความหมายต่าง ๆ ที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การอ่านจับใจความหมายถึง การอ่านที่มุ่งค้นหาสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านแล้วเข้าใจความหมาย สามารถสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านและตอบคำถามได้ว่าข้อความนั้นกล่าวถึงเรื่องอะไร ซึ่งระดับความเข้าใจนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็นหลายระดับ ได้แก่ การบอกรายละเอียด การแปลความ การตีความ การสรุปความ และการประเมินค่า ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะจับใจความ ความเข้าใจภาษาญี่ปุ่น 3 ด้าน คือ

1. การบอกรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน หมายถึงความสามารถในการตอบคำถามซึ่งถามตรง ๆ ตามเรื่องราวที่อ่าน สามารถค้นพบใจความสำคัญเรื่องที่อ่านและรายละเอียดต่าง ๆ กล่าวไว้ในเนื้อเรื่อง

2. การตีความ หมายถึงความสามารถในการเข้าใจสิ่งที่ไม่ได้กล่าวไว้ตรง ๆ ในเนื้อเรื่อง แต่จะใช้ความสามารถในการสรุปอ้างอิงขากข้อสรุป

3. การสรุปความ หมายถึง ความสามารถในการใช้ความคิด จินตนาการในการสรุปอ้างอิง ลงความเห็นสิ่งที่อธิบายไว้ในสารนั้น

4. การสอนอ่านจับใจความ

มีนักการศึกษาได้เสนอแนะการสอนอ่านจับใจความเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน ดังนี้

รัชนี ศรีไพรวรรณ (2537, หน้า 104) ได้เสนอแนะการอ่านจับใจความไว้ว่าเรื่องที่จะนำมาให้ผู้เรียนฝึกอ่านจับใจความควรเป็นเรื่องที่เหมาะสมกับระดับชั้นและความสามารถของผู้เรียน ผู้สอนควรแนะนำให้ผู้เรียนรู้ว่าใจความสำคัญของเรื่องมักจะอยู่บรรทัดแรก ๆ หรืออยู่ในตอนสรุปท้ายเรื่อง ผู้สอนควรตั้งคำถามเป็นตอน ๆ ให้ผู้เรียนอ่านข้อความ เพื่อหาคำตอบ ฝึกให้เล่าเรื่อง ให้สรุปความว่าในเนื้อเรื่องกล่าวถึงใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ทำไม และเกิดผลอย่างไร

บันลือ พฤกษะวัน (2530, หน้า 146) ได้กล่าวถึงการจับใจความว่าเป็นการอ่านเพื่อต้องการทราบว่าเรื่องนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไรและหมายความว่าอย่างไร ซึ่งขั้นตอนการสอนการอ่านจับใจความ มีดังนี้

1. อ่านเรื่องราวผ่าน ๆ โดยตลอดเพื่อให้รู้ว่าเรื่องนั้นว่าด้วยเรื่องอะไร จุดใดบ้างตอนใดเป็นตอนสำคัญของเรื่อง

2. อ่านซ้ำตอนที่ไม่เข้าใจและตรวจสอบความสำคัญของเรื่องด้วยตนเอง

3. ตอบคำถามสั้น ๆ ใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ หรือทำบันทึกเพื่อทดสอบความเข้าใจของตนเอง เรียบเรียงใจความของเรื่องด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะในการสอน

1. สอนคำที่ควรศึกษา หรือคำที่มีความหมายพิเศษก่อน เพื่อให้ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการตีความและจับใจความ

2. ตั้งคำถามเพื่อค้นหาคำตอบ เพื่อให้ผู้เรียนรู้จุดประสงค์ก่อนอ่าน

3. สรุปโครงเรื่องให้ฟังก่อนอ่าน

4. สนทนาเกี่ยวกับภาพหรือประสบการณ์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องที่อ่าน

5. กำหนดเวลาในการอ่านให้เหมาะสมกับจำนวนคำและลดเวลาให้น้อยลงทีละน้อย

6. ควรแนะนำให้รู้ว่าข้อความสำคัญ หรือใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้าจะอยู่ตอนต้น ๆ ของย่อหน้า ตอนท้ายของย่อหน้า หรือจะอยู่ตอนสุดท้ายของเรื่อง

7. ควรนำเรื่องง่าย ๆ สั้น ๆ ให้ฝึกอ่านก่อน แล้วเพิ่มความยาวตามลำดับ

8. ให้ปฏิบัติกิจกรรมต่อเนื่องหลังจากการอ่าน เช่น ตอบคำถาม สรุปเรื่องเพื่อทดสอบความเข้าใจ

ทัศนีย์ ศุภเมธี (2533, หน้า 89) กล่าวถึงการสอนอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2543, หน้า 49-50) ว่าเป็นการอ่านในใจ โดยมุ่งแต่เนื้อเรื่อง ไม่ต้องพะวงกับการออกเสียงโดยให้ตั้งคำถามด้วยตัวเองจากเรื่องที่อ่านว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร ที่ไหน อย่างไร และในการสอนผู้สอนควรแนะนำแนวทางให้ก่อน จะช่วยให้การจับใจความได้ผลดีเช่น

1. อธิบายคำบางคำที่มีความหมายพิเศษหรือคำที่ควรทราบก่อน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการเข้าใจความหมายในขณะที่อ่านจับใจความ

2. ให้ผู้เรียนรู้จุดมุ่งหมายในการอ่านหรืออาจมีการตั้งคำถาม เพื่อค้นหาคำตอบจะช่วยให้ผู้เรียนอ่านจับใจความในขณะที่อ่าน

3. มีการสนทนาเกี่ยวกับเค้าโครงเรื่องที่จะอ่านก่อน หรือสนทนาเกี่ยวกับภาพหรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องที่จะอ่าน

4. กำหนดเนื้อหาและเวลาที่ให้อ่านได้อย่างเหมาะสมกับระดับชั้นและความสามารถ

5. ควรมีกิจกรรมต่อเนื่องหลังการอ่าน เช่น ให้ตอบคำถามหรือให้เขียนสรุปเรื่องราวเพื่อทดสอบความเข้าใจ หรืออาจให้อ่านออกเสียงซ้ำในเนื้อหานั้นอีกก็ได้

ในคู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (กรมวิชาการ, 2544, หน้า 140) ได้เสนอการนำแผนผังความคิดมาใช้ในการสอนภาษาต่างประเทศดังนี้

ขั้นที่ 1 ใช้ในการเตรียมการอ่าน การอ่านและการฟังจะเกิดความเข้าใจได้ต่อเมื่อผู้อ่านและผู้ฟังต้องมีประสบการณ์พื้นฐานในเรื่องที่จะอ่านและฟังก่อนเสมอ ผู้สอนจะได้แผนผังความคิดเป็นการประเมินความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนช่วยกันระดมสมองเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านก่อนว่าผู้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านอย่างไรบ้าง ในระหว่างระดมสมองผู้เรียนจะใช้ศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

ขั้นที่ 2 ใช้ในระหว่างการอ่าน ในขณะที่ผู้เรียนอ่านเรื่อง ผู้เรียนจะทำแผนผังความคิดโดยเขียนเหตุการณ์ของเรื่องที่อ่านตามลำดับตั้งแต่เหตุการณ์เริ่มต้นจนเหตุการณ์สุดท้าย จะทำให้ช่วยเข้าใจในการอ่านได้ดีขึ้น

ขั้นที่ 3 ใช้หลังการอ่าน แผนผังความคิดอาจใช้หลังการอ่าน เมื่อผู้เรียนอ่านจบแล้ว ผู้เรียนจะสร้างแผนผังความคิด และในขณะสร้างแผนผังความคิด ผู้เรียนจะอ่านค้นหาเรื่องอีกครั้งหนึ่ง จะช่วยให้ผู้เรียนได้ทบทวนเรื่องราวอีกครั้ง แผนผังความคิดที่ผู้เรียนสร้างจะช่วยเป็นการสรุปเรื่องราวเป็นแผนภาพทำให้จำเรื่องราวได้อย่างแม่นยำ

จากข้อมูลเกี่ยวกับการสอนอ่านจับใจความโดยใช้กิจกรรมแผนผังความคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปขั้นตอนได้ดังต่อไปนี้

ขั้นก่อนอ่าน

ให้ผู้เรียนระดมสมองเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านก่อนว่าผู้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านอย่างไรบ้าง ระหว่างระดมสมองผู้เรียนจะใช้ศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านและผู้สอนอธิบายคำศัพท์บางคำที่มีความหมายพิเศษที่ควรทราบก่อน

ขั้นระหว่างอ่าน

1. นำเรื่องสั้น ๆ ให้อ่านผ่าน ๆโดยตลอดก่อนและอ่านซ้ำตอนที่ไม่เข้าใจแล้วตั้งคำถามสั้น ๆ เพื่อหาคำตอบ

2. ผู้เรียนสร้างแผนผังความคิด จดบันทึกการอ่านโดยเริ่มจากรูปภาพ หรือสัญลักษณ์กลางหน้ากระดาษเปล่าที่ไม่มีเส้นบรรทัดในแนวนอน โดยใช้สีสันต่าง ๆ

3. ระบุคำสำคัญหลักของเรื่องที่อ่านด้วยตัวอักษรที่ชัดเจน สะดุดตา

4. เชื่อมโยงคำหรือวลีสั้น ๆที่เกี่ยวข้องกับคำสำคัญหลักจากตรงกลางไปทุกทิศทุกทางสั้น ๆ

5. เขียนคำหรือวลี บนเส้นที่แตกออกไป 1 คำ หรือวลีต่อ 1 เส้น ซึ่งแต่ละเส้นควรเกี่ยวข้องกับเส้นอื่น ๆ ด้วย

6. ขยายคำสำคัญอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้

7. ใช้สี รูปภาพ ลักษณะของเส้น หรือลูกศรที่เชื่อมโยง การเน้นลำดับความคิดที่เป็นระบบ

ขั้นหลังการอ่าน

เมื่อผู้เรียนอ่านจบแล้วผู้เรียนสรุปผลการเรียนรู้และตอบคำถามเพื่อทบทวนเรื่องราวอีกครั้งหนึ่ง

5. เกณฑ์กำหนดความสามารถทางการอ่าน

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของเกณฑ์กำหนดความสามารถทางการอ่าน ดังนี้

อัจฉรา วงศ์โสธร (2538, หน้า 154-155) ได้เสนอเกณฑ์การประเมินทักษะการอ่านไว้ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. เกณฑ์กำหนดความสามารถทางการอ่านที่เป็นเกณฑ์แบบย่อย

1.1 ความรู้ศัพท์ หมายถึง ระดับความสามารถของผู้อ่านในการใช้คำศัพท์และสำนวนที่ใช้ ความรู้

1.2 ไวยากรณ์ หมายถึง ระดับความสามารถของผู้อ่านในการใช้ความรู้ทางด้านไวยากรณ์ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับคำสรรพนาม ความเชื่อมโยงของเนื้อความเช่น การใช้สันธาน คำบุพบท ที่กำหนดหน้าที่ของภาษาว่าเป็นการขอร้อง เชื้อเชิญ ขออนุญาต เป็นต้น

2. เกณฑ์กำหนดความสามารถการอ่านแบบรวม

ความสามารถเรียบเรียงความ หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความ สามารถตอบคำถามที่ให้เรียบเรียงถ้อยคำใหม่โดยให้ได้ใจความเดิม หรือความสามารถในการตอบคำถามแบบเลือกตอบ และแบบเรียงลำดับข้อความได้

2.1 ความสามารถอ่านข้อมูลที่เป็นรายละเอียด หมายถึง ความสามารถในการเชื่อมโยงรายละเอียดที่เกี่ยวข้องเข้ากับใจความสำคัญของเรื่องได้ ว่าเป็นรายละเอียดสนับสนุนหรือรายละเอียดที่แย้งกันเพื่อให้ข้อมูลตรงกันข้าม รวมถึงความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างรายละเอียดด้วยกัน

2.2 ความสามารถอ่านจับใจความสำคัญ หมายถึง ความสามารถในการระบุแก่นเรื่อง หัวเรื่อง และใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

2.3 ความสามารถในการวิเคราะห์และประเมินความสัมพันธ์ของเนื้อความและสุนทรียศาสตร์ของการใช้ภาษา หมายถึง ความสามารถในการใช้ความรู้ทางด้านคำศัพท์ ไวยากรณ์ ความเข้าใจสิ่งที่อ่าน และความรู้เกี่ยวกับรูปแบบลีลาภาษาที่ใช้ในบทอ่าน ที่เป็นตัวกระตุ้น วิเคราะห์ ประเมิน และสรุปได้ว่าเรื่องที่อ่านนั้นจัดอยู่ในประเภทใด ลีลาภาษาที่ใช้เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ เจตนา ทัศนคติของผู้เขียนที่แฝงอยู่ ความสามารถในการวิพากษ์วิจารณ์ถึงเหตุและผลที่เกิดขึ้น รวมถึงความสามารถในการประเมินประสิทธิผลของเรื่องที่อ่านได้อย่างไม่อ้อมค้อมและใช้ภาษาได้อย่างกระชับ ไม่เยิ่นเย้อ ซึ่งความสามารถในระดับนี้เป็นความสามารถระดับสูงที่ต้องอาศัยความรู้ในระดับต้นเป็นพื้นฐาน

นอกจากนั้น Finocchiaro and Brumfit (1983) ได้เสนอแนะการทดสอบเพื่อประเมินความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษไว้ 2 แบบ คือ

1. แบบทดสอบอัตนัย ได้แก่ แบบความเรียงที่ให้ผู้เรียนตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านโดยเขียนคำตอบเป็นประโยคหรือข้อความยาว ๆ

2. แบบทดสอบปรนัย ได้แก่ แบบทดสอบแบบเลือกตอบ แบบถูกผิด แบบจับคู่ และแบบเติมคำเป็นต้น

จากความหมายต่าง ๆ ที่กล่าวมา สรุปได้ว่า คำถามที่ใช้จะเป็นเครื่องมือในการประเมินความเข้าใจในการอ่านว่า ผู้เรียนได้เรียนรู้หรือเข้าใจบทอ่านมากน้อยเพียงใด รูปแบบของคำถามที่แตกต่างกันออกไป มีผลต่อการเรียนรู้หรือ ความเข้าใจในระดับที่ต่างกัน และสามารถวัดความเข้าใจในระดับต่าง ๆ ได้ด้วยเช่นกัน

ที่มาและแนวคิดเกี่ยวกับแผนผังความคิด

Tony Buzan (1970) เป็นผู้คิดค้นแผนผังความคิด (Mind Map) เมื่อปี ค.ศ.1970 Tony เกิดที่เมืองลอนดอน ประเทศอังกฤษ สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย บริติช โคลัมเบีย ค.ศ. 1964 ได้รับเกียรตินิยมทางด้านจิตวิทยา ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ทั่วไป ปัจจุบันเป็นประธานมูลนิธิสมอง ผู้ก่อตั้ง Brain Trust สโมสรใช้หัวคิด และเป็นผู้ริเริ่มเรื่องคิดเป็น (Mental literacy) เขาเป็นนักเขียนระดับโลก ซึ่งผลงานของเขาได้รับการตีพิมพ์ 82 เล่ม 100 กว่าประเทศที่ตีพิมพ์ผลงานของเขาและแปลออกจำหน่ายกว่า 30 ภาษา ร้านหนังสือ Waterstones เลือก "Use Your Head" ของเขาเป็น 1 ใน 1,000 ของหนังสือที่ดีที่สุดในรอบพันปี และในจำนวนนี้มี 19 เล่ม ที่เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับพัฒนาการเรียนรู้ของสมองกับ การสร้างความคิดสร้างสรรค์ (Buzan, 1997, p. 7) อธิบายว่าในสมองของมนุษย์มีเซลล์ประสาทในสมองมากกว่าสิบล้านเซลล์ แต่ละเซลล์มีความเชื่อมโยงกันด้วยส่วนที่เรียกว่า Dendrite ที่ยื่นออกไปรอบทิศทาง เพื่อรับข้อมูลจากเซลล์ประสาทอื่น ๆ และ Axon ที่ใช้ในการส่งข้อมูลไปยังเซลล์ประสาทอื่น ๆ ทั้ง Dendrite และ Axon มีการเชื่อมโยงกันอยู่ในสมองอย่างไม่สิ้นสุด ซึ่งการทำงานในสมองดังกล่าวนี้ Buzan (1997, pp. 26-51) เรียกว่า การคิดรอบทิศทาง (Radiant thinking) ของเราออกมาให้ได้รับรู้ ทำให้เข้าใจระบบความคิดของตน และทำให้เกิดอิสระในการคิด เขาอธิบายว่าสมองมนุษย์จะทำงานได้ดี มีประสิทธิภาพ เมื่อส่วนต่าง ๆ ของสมองที่เป็นลักษณะทางกายภาพ (Physical aspects) และทักษะทางปัญญา (Intellectual skill) ได้ทำงานประสานกันอย่างกลมกลืม (Buzan, 1985, p. 17) การสร้างแผนผังความคิดต้องอาศัยการทำงานของสมองซีกซ้ายและสมองซีกขวาเป็นหลัก เพราะสมองทั้งสองด้านจะทำงานพร้อมกันในการเพิ่มพูนการเรียนรู้และทักษะการปฏิบัติ ซึ่งสมองซีกซ้ายทำงานในการวิเคราะห์คำ ภาษา สัญลักษณ์ และลำดับความเป็นเหตุผล ตรรกวิทยา ส่วนสมองซีกขวาทำหน้าที่สังเคราะห์ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ความงาม ศิลปะ

การค้นพบสมองซีกซ้ายและซีกขวาทั้งสองนี้ ช่วยให้มนุษย์เราสามารถปรับระบบความจำ การจดบันทึกการสื่อสารในรูปของแผนผังความคิด ถ้าต้องการให้สมองว่องไวใช้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดก็ควรจัดรูปแบบการบรรจุข้อมูลให้ง่ายที่สุด โดยการจัดในลักษณะบันทึกเสียใหม่ แทนที่จะเขียนเป็นบรรทัดแล้วเขียนเป็นประโยคหรือลำดับรายการ ควรเริ่มจากศูนย์กลางความคิดหลักแล้วแตกสาขาเป็นความคิดย่อยตามลักษณะความคิดและโครงสร้างเรื่องหลัก โดยผสมกันไประหว่างคำ รูปภาพ สัญลักษณ์ ฯลฯ ซึ่ง Buzan (1996, pp. 175-283) ได้เสนอว่าแผนผังความคิดสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการจดบันทึก (Note taking) ได้

1. ความหมายของแผนผังความคิด

แผนผังความคิดเป็นการแสดงออกของกระบวนการคิดตามธรรมชาติของการทำงานของสมอง มีนักการศึกษาหลายท่านได้ศึกษาและให้ความหมายไว้ดังนี้

Buzan (1997, p. 59) ได้ให้ความหมายของแผนผังความคิดว่า แผนผังความคิดเป็นการแสดงออกด้านความคิดรอบทิศทางเป็นการกระทำตามธรรมชาติของสมองมนุษย์ และเป็นเทคนิคการแสดงออกถึงความสำคัญด้วยภาพ ที่มีพลังนำไปสู่ศักยภาพในการทำงานของสมอง แผนผังความคิดสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทุกแห่ง ทุกมุมของชีวิต ซึ่งการเรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนาและความคิดที่ชัดเจนขึ้น จะนำไปสู่การพัฒนาการกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์

สุปรียา ตันสกุล (2540, หน้า 6) ให้ความหมายว่า แผนผังความคิดเป็นสิ่งที่แสดงออกเป็นภาพขององค์ประกอบที่สำคัญของเนื้อหาเป็นรูปแบบของความคิดที่ผู้สอนและผู้เรียนสร้างขึ้น เพื่อแสดงความคิดออกมาเป็นรูปธรรม

สุวิทย์ มูลคำ (2544, หน้า 79) ได้ให้ความหมายของแผนผังความคิดว่าแผนผังความคิดเป็นทฤษฎีเกี่ยวกับการทำงานของสมอง สามารถนำไปใช้ทั้งในชีวิตส่วนตัว และการงานได้จริง เป็นประโยชน์การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนรู้ สำหรับผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะโดยการเรียนรู้ศาสตร์และศิลปะด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนำเสนอข้อมูลและช่วยแก้ปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม เป็นเรื่องที่สนุก มีชีวิตชีวา

ทิศนา แขมมณี (2545, หน้า 387) ได้กล่าวว่าแผนผังทางปัญญาเป็นแผนผังที่แสดงความสัมพันธ์ของสาระหรือความคิดต่าง ๆ ให้เห็นเป็นโครงสร้างในภาพรวมโดยใช้เส้นคำระยะห่างจากจุดศูนย์กลาง สี เครื่องหมาย รูปทรงเรขาคณิตและภาพ

ชัยอนันต์ สมุทรวณิช (2541, หน้า 10) กล่าวว่าแผนผังความคิด คือ การยกระดับการรู้จำ รู้คิด และยึดเอาคำหลักใช้สีหลายสี เขียนได้ วาดภาพได้ ไม่มีแบบฟอร์มตายตัว

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2545, หน้า 219) ได้กล่าวว่า แผนผังความคิดเป็นกระบวนการคิดในรูปแบบภาพของความคิดที่มีหัวเรื่องที่จะติดอยู่ตรงกลางและมีความคิดในเรื่องย่อย ตลอดจนรายละเอียดต่าง ๆ แตกสาขาออกไป เป็นเทคนิคในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) ซึ่งจะช่วยให้การคิดของมนุษย์เราคล่องขึ้น และมีความหลากหลาย

ธีระพัฒน์ ฤทธิ์ทอง (2545, หน้า 45) กล่าวว่าแผนผังความคิดเป็นยุทธศาสตร์การสอนที่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ เหมาะกับการที่นักเรียนได้สังเคราะห์ความคิดในการวิเคราะห์ วางแผนงานและทบทวนความจำ

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า แผนผังความคิด หมายถึง การจัดระบบความคิดเพื่อพัฒนาการจำ โดยใช้ภาพ สี และเส้นร่วมกัน เริ่มจากกึ่งกลางหน้ากระดาษที่ไม่มีเส้น ประเด็นหลักหรือความคิดต่าง ๆ อาจแทนด้วยคำสำคัญ (Key word) หรือภาพที่สะท้อนความคิดนั้น และมีเส้นเชื่อมโยงต่อกันแบบเดียวกันกับการทำงานของสมอง ซึ่งผู้อ่านต้องคิดเลือกสรรข้อมูลไปไว้ในแผนผัง และตัดข้อมูลบางส่วนออกไป สรุปเอาประเด็นสำคัญของสิ่งที่อ่าน เพื่อแสดงองค์ความรู้ของผู้อ่าน

2. ความหมายการสอนอ่านด้วยกิจกรรมแผนผังความคิด

Davidson (1982, p. 52) กล่าวถึงการสอนอ่านโดยใช้แผนผังความคิดว่าหมายถึงการสร้างความสัมพันธ์ของความคิดของผู้อ่านจากเนื้อเรื่อง โดยใช้เส้นแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจเรื่องที่อ่าน

Schmidt (1986, p. 113) กล่าวว่า การสอนโดยใช้แผนผังความคิด เป็นกิจกรรมการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยให้ผู้อ่านทำแผนผังความคิด เพื่อแสดงความเข้าใจที่ได้รับจากการอ่าน

Davis and McPherson (1989, p. 232) กล่าวว่า ความหมายของการสอนอ่านโดยใช้แผนผังความคิดว่า เป็นกิจกรรมการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจที่สามารถใช้ได้ทั้งก่อนการอ่าน ระหว่างการอ่าน จะช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นขั้นตอนและลำดับความสัมพันธ์ของเรื่องที่อ่านได้เป็นอย่างดี

Iijima (2012, p. 187) ให้ความหมายกิจกรรมการสร้างแผนผังความคิดว่าเป็นกิจกรรมการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้เส้นแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดหลักและประเด็นต่าง ๆ ในเรื่อง

เสาวลักษณ์ รัตนวิชช์ (2534, หน้า 31-32) กล่าวว่า การสอนอ่านโดยใช้กิจกรรมแผนผังความคิด หมายถึง แผนผังความคิดที่ผู้สอนใช้เพื่อช่วยผู้เรียนในการสอนอ่านจับใจความสำคัญของเรื่อง เช่น การลำดับเรื่องการโยงความสำคัญของเรื่องที่สัมพันธ์เป็นเหตุเป็นผลกัน เป็น

ปัญหาและแก้ปัญหานั้น การเปรียบเทียบความคล้ายคลึง ความแตกต่างของเรื่อง นอกจากนี้ยังเกี่ยวกับการให้รายละเอียดของเรื่องอีกด้วย

กิ่งเพชร ป้องแก้ว (2545, หน้า 24) ที่กล่าวว่าการสอนอ่านโดยใช้กิจกรรมแผนผังความคิดเป็นเทคนิคการสอนอ่านจับใจความสำคัญของเรื่อง โดยการให้ผู้อ่านเขียนแผนผังโยงความสัมพันธ์ความหมายเพื่อแสดงให้เห็นถึงใจความสำคัญและความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นต่าง ๆ ทำให้ผู้อ่านมองเห็นขั้นตอนและเหตุการณ์ต่าง ๆ เป็นลำดับไป ซึ่งส่งผลให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดีขึ้น จดจำเรื่องได้นานและเกิดการระลึกการอ่านได้

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การสอนอ่านโดยใช้กิจกรรมแผนผังความคิดเป็นเทคนิคการจัดระบบความคิดเพื่อพัฒนาความเข้าใจและการจำ ที่ช่วยให้ผู้อ่านสามารถอ่านจับใจความได้โดยใช้ ภาพ สี และเส้นร่วมกัน ทำให้ผู้อ่านมองเห็นความสัมพันธ์ของประเด็น ขั้นตอนและลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ และจดจำได้แม่นยำยิ่งขึ้น

3. **คุณลักษณะสำคัญของแผนผังความคิด**

Buzan (1997, p. 59) ได้สรุปคุณลักษณะเฉพาะของแผนผังความคิดไว้ 4 ลักษณะดังนี้

1. ประเด็นที่สนใจถูกสร้างขึ้นภายในภาพตรงกลาง
2. หัวข้อหลักของประเด็นอยู่รอบภาพตรงกลางทุกทิศทาง เปรียบเสมือนกิ่งก้านของต้นไม้
3. กิ่งก้านประกอบด้วยภาพหรือคำสำคัญที่เขียนบนเส้นที่โยงใยกัน ส่วนคำอื่น ๆ ที่มีความสำคัญรองลงมาจะถูกเขียนในกิ่งก้านที่แตกออกไปในลำดับต่อไป
4. กิ่งก้านจะถูกเชื่อมโยงกันในลักษณะที่แตกต่างกันตามตำแหน่งและความสำคัญ

4. **กฎเกณฑ์ของแผนผังความคิด**

การสร้างแผนผังความคิดมีกฎเกณฑ์กำหนดลักษณะพื้นฐานไว้ 2 ส่วน คือ กฎเกณฑ์เทคนิค และกฎเกณฑ์แบบแผน ซึ่ง Buzan (1989, p. 6) ได้อธิบายไว้ดังนี้

1. กฎเกณฑ์เทคนิค (Techniques) แผนผังความคิดเป็นเครื่องมือที่อาศัยเทคนิคที่ช่วยทำให้ประสิทธิภาพในการคิดเพิ่มขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นลักษณะพื้นฐานที่ต้องมีในแผนผังความคิดทุกแผนผัง โดยแบ่งได้เป็น 4 ลักษณะดังนี้

1.1 ใช้การเน้น (Use emphasis) ผู้สร้างแผนผังความคิดจะใช้การเน้นถึงความสำคัญของความคิดในแผนผังโดยผ่านทางองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ 1) การใช้รูปภาพตรงกลางและใช้สีตั้งแต่ 3 สีขึ้นไป 2) การใช้รูปภาพและคำที่มีมิติแตกต่างกัน 3) การใช้คำหรือรูปภาพ

ที่สามารถรับรู้และเข้าใจง่าย 4) การใช้คำ เส้น และรูปภาพที่มีขนาดแตกต่างกัน 5. การเว้นระยะระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของแผนผังที่เหมาะสม

1.2 ใช้การเชื่อมโยงสัมพันธ์ (Use association) ในการสร้างแผนผังทางปัญญาต้องอาศัยความเชื่อมโยงของความคิดที่ผู้สร้างสามารถถ่ายทอดออกมาด้วยการใช้เทคนิคต่าง ๆ ดังนี้ 1) การใช้ลูกศรเมื่อต้องการเชื่อมโยงความคิดภายใน ความคิดหลักเดียวกันหรือระหว่างความคิดหลักแต่ละความคิด 2) การใช้สีเดียวกันในการแสดงความเชื่อมโยงของความคิด 3) การใช้รหัส หรือลักษณะต่าง ๆ ในการแสดงความเชื่อมโยงความคิด

1.3 มีความชัดเจน (Be clear) แผนผังความคิดจะต้องมีความชัดเจนในประเด็นต่อไปนี้ 1) ใช้คำในการแสดงความคิดเพียงหนึ่งคำต่อหนึ่งเส้นเท่านั้น 2) เขียนทุกคำที่เป็นการแสดงความคิดเห็นของผู้สร้างแผนผังลงบนแผนผังความคิด โดยคำที่ใช้ต้องสั้นกะทัดรัด และตำแหน่งบนแผนผังแสดงถึงความสำคัญ 3) เขียนคำเหนือเส้น 4) ลากเส้นให้มีความยาวเท่ากับความยาวของคำ 5) ลากเส้นเพื่อเชื่อมโยงรูปภาพตรงกลางกับความคิดหลัก 6) แสดงความเชื่อมโยงเส้นแต่ละเส้นอื่น ๆ 7) ลากเส้นให้หนากว่าเส้นอื่น ๆ 8) สร้างแผนผังความคิดให้เป็นลักษณะรวมเป็นหนึ่งเดียวหรือไม่ขาดตอนออกจากกัน

การพัฒนารูปแบบของตนเองแต่ในขณะเดียวกันก็ต้องรักษากฎเกณฑ์พื้นฐานของแผนผังความคิดด้วย การสร้างแผนผังความคิดเป็นการแสดงถึงลักษณะความคิดที่เป็นส่วนตัวของผู้สร้างแผนผังแต่ก็ต้องรักษากฎเกณฑ์ของแผนผังความคิดไว้ให้ครบถ้วนด้วย

2. กฎเกณฑ์แบบแผนผังความคิด (Lay out) การสร้างแผนผังความคิด นอกจากใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อช่วยให้แผนผังมีประสิทธิภาพแล้ว ยังต้องอาศัยการวางรูปแบบของแผนผังที่ดีอีกด้วย ได้แก่ การใช้การเรียงลำดับขั้นของการคิด (Use hierarchy) ในการสร้างแผนผังความคิดต้องมีการเรียงลำดับการคิดก่อนและหลังในเรื่องต่าง ๆ และการใช้การเรียงลำดับเกี่ยวกับตัวเลข (Use numerical) การสร้างแผนผังความคิดในงานบางอย่าง เช่น การพูด การเรียงความ และการตอบข้อสอบ ต้องมีลำดับขั้นในการเขียน หรือการพูดตัวเลขเป็นสัญลักษณ์ที่จะอ้างอิงถึงขั้นตอนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับลักษณะของแผนผังทางปัญญาที่ดีควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

2.1 แผนผังความคิดไม่มีความยุ่งเหยิง ถึงแม้จะมีการแตกแขนงของความคิดมาก แต่ผู้อ่านแผนผังก็สามารถเข้าใจถึงความคิด และขั้นตอนของความคิดที่แสดงในแผนผังทางปัญญาได้โดยไม่สับสน

2.2 รูปภาพและคำมีความหมายชัดเจน และมีความเป็นรูปธรรมมาก สามารถเข้าใจง่ายและใช้เวลาน้อย

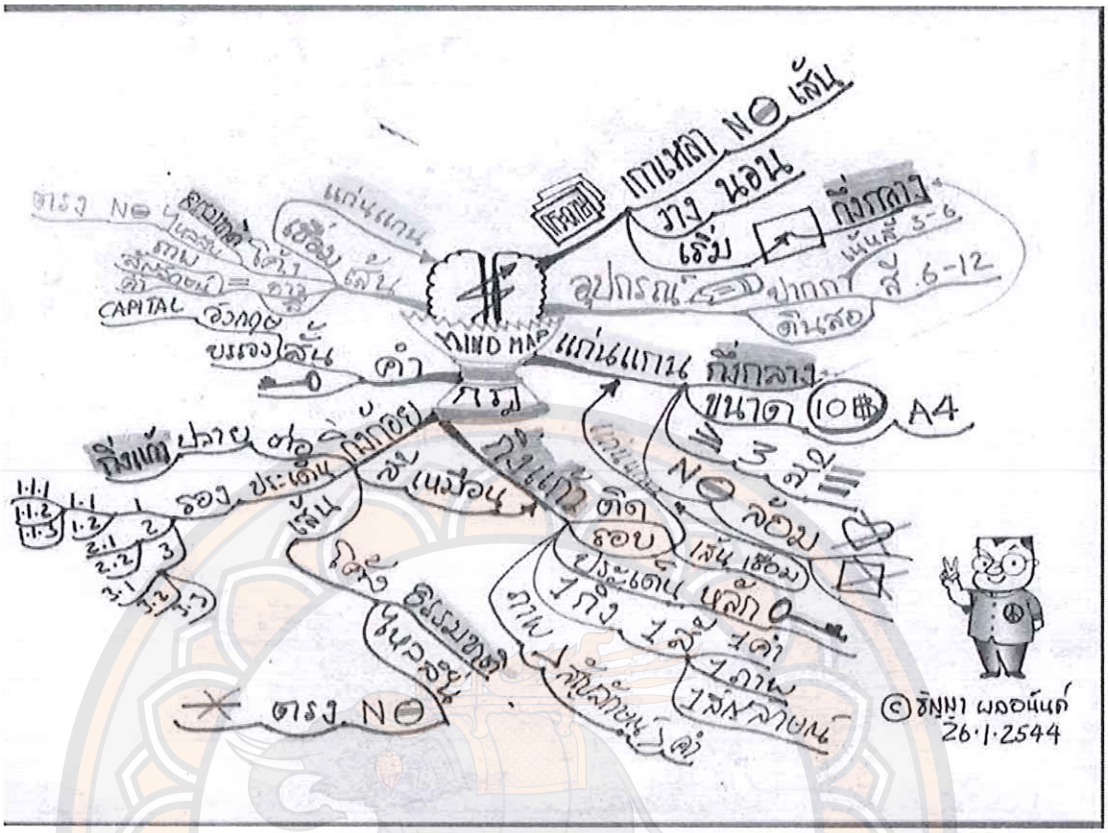

ภาพ 1 ตัวอย่างกฎแผนผังความคิด

ที่มา: ธัญญา ผลอนันต์ และคณะ, 2546

5. องค์ประกอบของแผนผังความคิด(Mind mapping elements)

1. การเริ่ม (Start) ในการเริ่มสร้างแผนผังความคิดต้องอาศัยการเริ่มจากคำหรือมโนทัศน์ที่จะเป็นประเด็นหลักของการทำแผนผังความคิด

2. การใช้ (Use) แผนผังความคิดจะใช้ 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

2.1 คำสำคัญ (Key word) เป็นคำที่แสดงถึงสิ่งที่ต้องการเชื่อมโยงหรือเกี่ยวข้องกับคำหรือมโนทัศน์ที่เป็นประเด็นหลัก โดยคำที่สำคัญไม่จำกัดว่าจะเป็นคำที่มีความเป็นนามธรรมหรือรูปธรรมมากเท่าใด

2.2 การเชื่อมโยง (Connect) ในการทำแผนผังความคิดต้องแสดงถึงความเชื่อมโยงของคำสำคัญที่ปรากฏอยู่บนแผนผัง จะทำให้ความคิดมีความต่อเนื่องและคำสำคัญมีความหมายมากขึ้น โดยการเชื่อมโยงนั้นสามารถใช้วิธีการได้หลายวิธี เช่น การแสดงด้วยลักษณะของเส้น ลูกศรแบบต่าง ๆ หรือใช้รหัสก็ได้

2.3 การเน้นความสำคัญ (Emphasis) เป็นการทำให้ผู้ทำแผนผังความคิดสามารถลำดับความคิดให้เป็นระบบ รู้ถึงความสำคัญมากน้อยหรือลำดับก่อนหลังได้ โดยวิธีการนี้สามารถทำได้หลายวิธีเช่นกัน เช่น การใช้ขนาดของตัวอักษร สีต่าง ๆ กัน หรืออาจใช้ตัวหนังสือที่มีมิติต่างกัน

3. การเขียน (Print) การทำแผนผังความคิดต้องมีการเขียนในลักษณะแตกต่างกันไปตามจุดประสงค์ของผู้สร้าง ซึ่งไม่มีเพียงตัวหนังสือหรือคำเท่านั้น ควรต้องมีภาพประกอบหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อทำให้เกิดความหมายมากยิ่งขึ้น

6. ขั้นตอนในการสร้างแผนผังความคิด

Buzan (1996, p. 54) ได้สรุปขั้นตอนการสร้างแผนผังความคิดไว้ 4 ลักษณะ ดังนี้

1. หัวเรื่องที่สนใจจะถูกสร้างขึ้นตรงกลางของภาพ

2. ใจความหลักของหัวเรื่องจะแผ่ขยายออกมาจากตรงกลางภาพรอบทิศทางเปรียบเทียบกิ่งก้านของต้นไม้ที่แตกแขนงออกมา

3. กิ่งก้านประกอบด้วยภาพหรือคำสำคัญที่เขียนไว้บนเส้นที่โยงใยกัน ส่วนคำอื่นที่มีความสำคัญรองลงมาจะถูกเขียนบนกิ่งก้านที่แตกออกในลำดับต่อไป

4. กิ่งก้านจะถูกเชื่อมโยงในลักษณะที่แตกต่างกันตามตำแหน่งและความสำคัญของประเด็นต่าง ๆ มีนักการศึกษาไทยหลายท่านนำมาขยายผลการศึกษาดังนี้เช่น

ปฐมธิดา นาใจคง (2544, หน้า 17) ได้กล่าวสรุปการแสดงถึงผลผลิต (Product) ของกระบวนการคิดตามแนวคิดของ Buzan ไว้ทั้งหมด 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เริ่มต้นสัญลักษณ์ หรือรูปภาพลงบนกระดาษ

ขั้นที่ 2 ระบุคำสำคัญหลัก

ขั้นที่ 3 เชื่อมโยงคำอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคำสำคัญหลักด้วยเส้นโยงจากคำสำคัญหลักตรงกลางออกไปทุกทิศทุกทาง

ขั้นที่ 4 เขียนคำที่ต้องการ 1 คำต่อ 1 เส้น แต่ละเส้นควรเกี่ยวข้องกับเส้นอื่น ๆ ด้วย

ขั้นที่ 5 ขยายคำสำคัญอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ขั้นที่ 6 ใช้สี รูปภาพ ลักษณะของเส้น เป็นการระบุถึงลักษณะความเชื่อมโยงการเน้นหรือลำดับ

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542, หน้า 126-128) ได้เสนอลำดับขั้นตอนในการทำแผนผังความคิด ดังนี้

1. กำหนดคำถามให้ผู้เรียนคิด เช่น เมื่อผู้สอนพูดถึงทุเรียน ผู้เรียนคิดถึงอะไรบ้าง
2. ให้ผู้เรียนระดมพลังสมอง เพื่อหาสิ่งที่ผู้เรียนคิดถึงเกี่ยวกับทุเรียน
3. เขียนความคิดรวบยอดหลักไว้ตรงกลาง แล้วแตกสาขาออกมาเป็นความคิดรวบยอดย่อยตามลักษณะของความคิด
4. ลากเส้นเชื่อมโยงในแต่ละความคิดรวบยอด ความคิดรวบยอดที่สำคัญจะอยู่ใกล้จุดศูนย์กลางมากกว่า ความคิดรวบยอดที่สำคัญน้อยลงไปจะอยู่ห่างจุดศูนย์กลางออกไปเรื่อย ๆ
5. ลากเส้นเชื่อมโยงให้เหมาะสม แต่ละเส้นต้องเชื่อมต่อกับเส้นอื่น ๆ
6. คำต่าง ๆ ควรมีลักษณะเป็นหน่วย เช่น หนึ่งคำต่อหนึ่งเส้น จะช่วยให้แต่ละคำสามารถเชื่อมโยงกับคำอื่น ๆ ได้ง่ายขึ้น
7. ใช้สี สีช่วยให้เกิดการจดจำและจุดประกายความคิดสร้างสรรค์
8. ใช้ลูกศร ช่วยแสดงให้เห็นว่าแนวคิดต่าง ๆ มีความเชื่อมโยงกันอย่างไร
9. ใช้เครื่องหมาย แสดงการเชื่อมโยงหรือมิติอื่น ๆ
10. ใช้รูปทรงเลขาคณิต แสดงขอบเขตของคำ ที่มีลักษณะของคำใกล้เคียงกัน
11. ใช้รูปภาพสามมิติ เพื่อให้โดดเด่น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย

สุปรียา ตันสกุล (2540) ได้ศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนแบบการจัดข้อมูลด้วยแผนภาพที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถทางการแก้ปัญหา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล กลุ่มทดลองได้รับ

การสอนด้วยรูปแบบการใช้แผนภาพส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสัมฤทธิผลทางการเรียน และความสามารถทางการแก้ปัญหาสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และรูปแบบการสอนโดยใช้แผนภาพที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนักศึกษา และการใช้แผนภาพช่วยให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น

สมาน ถาวรรัตนวณิช (2541) ได้ทำการทดลองฝึกใช้เทคนิคแผนผังทางปัญญาที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 42 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 21 คน ในระยะการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองได้รับการฝึกใช้เทคนิคแผนผังทางปัญญา จำนวน 12 ครั้ง ส่วนกลุ่มควบคุมทำกิจกรรมตามปกติ การวัดความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนด้วยแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์ในระยะก่อนและหลังการทดลอง นอกจากนี้ได้วัดความคิดสร้างสรรค์จากงานประดิษฐ์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในระยะหลังการทดลอง พบว่าคะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมและสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่คะแนนความคิดสร้างสรรค์จากงานประดิษฐ์หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน

กรแก้ว แก้วคงเมือง (2544) ได้ศึกษาผลของการฝึกสร้างแผนผังทางปัญญาที่มีต่อความเข้าใจและความคงทนของความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 52 คน กลุ่มทดลอง 24 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 28 คน นักเรียนกลุ่มทดลองได้รับการฝึกสร้างแผนผังทางปัญญา จำนวน 12 กิจกรรม ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมได้รับกิจกรรมเสริมความรู้ จำนวน 12 กิจกรรม ผู้วิจัยทำการวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ด้วย แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษในระยะก่อนทดลอง และหลังทดลอง นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ด้วยแบบสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษชุดเดิมแต่มีการสลับข้อคำถามและตัวเลือกใหม่ โดยเว้นระยะห่างจากการทดลองเป็นเวลา 10 วัน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติทดสอบ (t – test) ทั้งแบบสองกลุ่มเป็นอิสระต่อกันและแบบสองกลุ่มไม่เป็นอิสระต่อกันที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษหลังการทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ป PL 537 ช554ก 2557
I 6654186
14 ต.ค. 2557
สำนักหอสมุด

และนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมมีคะแนนความคงทนของความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษไม่แตกต่างกัน

ประทุม วิชาโคตร (2544) ทำการวิจัยผลสัมฤทธิ์ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 45 คน ที่ฝึกโดยวิธีเขียนแผนที่ความคิดเพื่อทำการเปรียบเทียบก่อนและหลังฝึก และเปรียบเทียบความก้าวหน้าของผลสัมฤทธิ์ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ระหว่างนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำหลังจากฝึกทักษะ การเขียนโดยวิธีเขียนแผนผังทางปัญญา พบว่าผลสัมฤทธิ์ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยของนักเรียนโดยวิธีเขียนแผนที่ความคิดก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสำหรับความก้าวหน้าของผลสัมฤทธิ์ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยของนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ ที่ได้รับการฝึกโดยวิธีเขียนแผนที่ความคิดไม่แตกต่างกัน

พัชยา สุขพัชราภรณ์ (2552) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมแผนผังความคิดเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านและความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มเป้าหมายคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 โปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ที่เรียนวิชา การอ่านภาษาอังกฤษ 1 (1551113) ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 24 คน กลุ่มเป้าหมายได้รับการสอนด้วยกิจกรรมแผนผังความคิดเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่าน พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียนก่อนการทดลองเท่ากับ 13.08 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.75 คิดเป็นร้อยละ 43.60 จัดอยู่ในระดับคุณภาพอ่อนมาก ส่วนค่าเฉลี่ยของคะแนนความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียนหลังการทดลองเท่ากับ 20.21 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.21 คิดเป็นร้อยละ 67.36 จัดอยู่ในคุณภาพปานกลาง จึงสรุปได้ว่าหลังจากที่ผู้เรียนได้เรียนโดยการใช้กิจกรรมแผนผังความคิด ส่งผลให้คะแนนความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียนเพิ่มขึ้น

วรัญญา สินธุสำราญ (2555) ทำการวิจัยเรื่องผลการใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและเจตคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการทดลองสอนอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด โดยการทดสอบก่อนเรียน ทดลองสอนและทดสอบหลังเรียนแล้วนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์และสรุปผลได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดมีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

Leaf (1997 อ้างอิงใน กรแก้ว แก้วคงเมือง, 2544, หน้า 29) ได้ศึกษาวิธีสอนด้วยแผนผังทางปัญญา (The Mind – Mapping Approach = MMA) เป็นโมเดลและโครงร่างสำหรับการเรียนรู้เส้นที่สั้นที่สุดที่อยู่บนพื้นผิวและเชื่อมจุดสองจุดบนพื้นผิวนั้นของกลุ่มครูและนักกายภาพบำบัดรวม 45 คน และนักเรียน 639 คน พบว่า ครูและนักกายภาพบำบัดได้รับประโยชน์อย่างมีนัยสำคัญจากการฝึกอบรมด้วย MMA และแนวโน้มระยะยาวเกี่ยวกับผลลัพธ์ของนักเรียนชี้ให้เห็นว่านักเรียนที่มีประสบการณ์จากการได้รับการแนะนำด้วยวิธีการของ MMA เป็นวิธีการคิดที่ง่ายดายเกี่ยวกับการเรียนรู้เส้นที่สั้นที่สุดที่อยู่บนพื้นผิวและเชื่อมจุดสองจุดบนพื้นผิวนั้น

Baugh And Mellott (1998, pp. 253-256) ได้ศึกษาแผนผังมโนทัศน์ทางคลินิกเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับประสบการณ์ทางคลินิกของนักศึกษาพยาบาลโดยใช้แผนผังทางปัญญาร่วมด้วย พบว่าแผนที่มโนทัศน์ทางคลินิกเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิผลที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความหมาย นักศึกษาพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณตลอดหลักสูตร โดยการสำรวจนักศึกษา 33 คน เมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษา พบว่าเทคนิคมีประสิทธิผลมาก 73 % มีประสิทธิผล 27% และไม่มีนักศึกษาที่ประเมินเทคนิคนี้ "ไม่มีประสิทธิผล" เลยคณาจารย์ในวิชาอายุรศัลยศาสตร์ขั้นสูงพบว่า แผนที่มโนทัศน์เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ในการวินิจฉัยและการสื่อสาร ทั้งให้โอกาสในการประเมินระดับความเข้าใจของนักศึกษาและอภิปรายมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนของนักศึกษา และเสนอแนะในสิ่งที่นักศึกษาไม่ได้ระบุไว้ในแผนที่มโนทัศน์ เพื่อให้นักศึกษาระลึกถึงได้ ซึ่งวิธีนี้เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ดังนั้น แผนผังมโนทัศน์คือ เครื่องมือสำหรับ การเรียนรู้และการประเมิน

Tanaka (2010) ได้ศึกษา การใช้แผนผังความคิดในการสอนการจำภาษาญี่ปุ่นกับนักศึกษาต่างชาติ มหาวิทยาลัยโทคุโชคุ ชั้นปีที่ 1 จำนวน 4 ห้อง แบ่งเป็น นักศึกษาชาวไต้หวัน 20 คน ชาวมาเลเซีย 10 คน ชาวจีน 30 คน แคนาดา 10 คน ชาวสิงคโปร์ 2 คน รวมจำนวนนักศึกษา 72 คน พบว่าหลังการสอน แผนผังความคิดสามารถช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการจดจำสิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้นกว่าก่อนเรียนโดยใช้กิจกรรมแผนผังความคิดในอัตราร้อยละ 52

Iijima (2012) ได้ศึกษา การใช้เทคนิคแผนผังความคิดที่ส่งผลต่อการจดบันทึกกับนักศึกษาชาวต่างชาติมหาวิทยาลัยคันไซนานาชาติ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 8 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวน 8 คน รวม 16 คน ผู้เรียนที่ฝึกโดยวิธีเขียนแผนที่ความคิดเพื่อทำการเปรียบเทียบก่อนและหลังฝึกและเปรียบเทียบความก้าวหน้าของผลสัมฤทธิ์ในการเขียนจดบันทึกของผู้เรียน พบว่าผลสัมฤทธิ์ในการเขียนจดบันทึกของผู้เรียนโดยวิธีเขียนแผนที่ความคิดสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนในระดับที่น่าพอใจ

จากการศึกษาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าวิจัยไม่ว่าจะในประเทศไทยและต่างประเทศนั้น การใช้กิจกรรมแผนผังความคิดสามารถนำมาประยุกต์ใช้และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพไม่ว่าจะเป็นศาสตร์ทางด้านใด ๆ ก็ตาม

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง การใช้กิจกรรมแผนผังความคิดเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่นของนิสิตระดับปริญญาตรี มีวิธีดำเนินงานวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนิสิตสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนเรศวร กลุ่มที่ 1 จำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรในการศึกษา มีดังนี้

ตัวแปรต้น ได้แก่ การสอนโดยใช้กิจกรรมแผนผังความคิด

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเข้าใจในการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กิจกรรมแผนผังความคิด จำนวน 8 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมเป็น 16 ชั่วโมง

วิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรวิชาการอ่านภาษาญี่ปุ่น สาขาภาษาญี่ปุ่น คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

2. ศึกษาผังมโนทัศน์สาขาภาษาญี่ปุ่น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายภาค ภาษาญี่ปุ่นของนิสิตวิชาเอกภาษาญี่ปุ่น ชั้นปีที่ 1 เนื้อหา คำศัพท์ และแบบเรียนสาขาอนุญาตให้ใช้สอนในรายวิชาภาษาญี่ปุ่น

3. ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่านโดยใช้แผนผังความคิด

4. เลือกเนื้อหาจากหนังสือเรียนและเอกสารประเภทบทความ ข่าวเหตุการณ์ ปัจจุบัน และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน และดูจากพื้นฐานทางการอ่านของ นิสิตซึ่งดูจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556

5. นำเนื้อหาที่คัดเลือกไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาญี่ปุ่น จำนวน 3 ท่าน ดังรายนามผู้เชี่ยวชาญต่อไปนี้

5.1 นางสุวพรรณ ครุฑเมือง ภาควิชาภาษาตะวันออก สาขาภาษาญี่ปุ่น คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

5.2 Mr. Jun Matsubara ภาควิชาภาษาตะวันออก สาขาภาษาญี่ปุ่น คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

5.3 นางสาวสุจิตรา เลิศเสม สาขาภาษาญี่ปุ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก

ตรวจดูเนื้อหาที่คัดเลือก โดยมีคำศัพท์ โครงสร้าง แนวคิดเหมาะสมกับระดับชั้นเพียงใด แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุง

6. เขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมแผนผังความคิด จำนวน 8 แผน โดยมีระยะเวลาสอนแผนละ 2 ชั่วโมง รวม 16 ชั่วโมง ซึ่งมีลำดับขั้นดังต่อไปนี้

6.1 ขั้นก่อนอ่าน

ให้ผู้เรียนระดมสมองเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านก่อนว่าผู้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านอย่างไรบ้าง ระหว่างระดมสมองผู้เรียนจะใช้ศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านและครูอธิบายคำศัพท์บางคำที่มีความหมายพิเศษที่ควรทราบก่อน

6.2 ขั้นระหว่างอ่าน

6.2.1 นำเรื่องสั้น ๆ ให้อ่านผ่าน ๆ โดยตลอดก่อน และอ่านซ้ำตอนที่ไม่เข้าใจ แล้วตั้งคำถามสั้น ๆ เพื่อหาคำตอบ

6.2.2 ผู้เรียนสร้างแผนผังความคิด จดบันทึกการอ่านโดยเริ่มด้วยรูปภาพหรือสัญลักษณ์กลางหน้ากระดาษเปล่าที่ไม่มีเส้นบรรทัดในแนวนอน โดยใช้สีสันต่าง ๆ

6.2.3 ระบุคำสำคัญหลักของเรื่องที่อ่านด้วยตัวอักษรที่ชัดเจน สะดุดตา

6.2.4 เชื่อมโยงคำหรือวลีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคำสำคัญหลักจากตรงกลางไปทุกทิศทุกทางสั้น ๆ

6.2.5 เขียนคำหรือวลีบนเส้นที่แตกออกไป 1 คำหรือวลี ต่อ 1 เส้น ซึ่งแต่ละเส้นควรเกี่ยวข้องกับเส้นอื่น ๆ ด้วย

6.2.6 ขยายคำสำคัญอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้

6.2.7 ใช้สี รูปภาพ ลักษณะของเส้น หรือลูกศรที่เชื่อมโยงการเน้นลำดับความคิดที่เป็นระบบ

6.3 ขั้นหลังอ่าน

เมื่อผู้เรียนอ่านจบแล้วผู้เรียนสรุปผลการเรียนรู้และผู้เรียนจะตอบคำถามเพื่อทบทวนเรื่องราวอีกครั้งหนึ่ง

7. นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขและปรับปรุงก่อนนำไปใช้

ขั้นตอนในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด

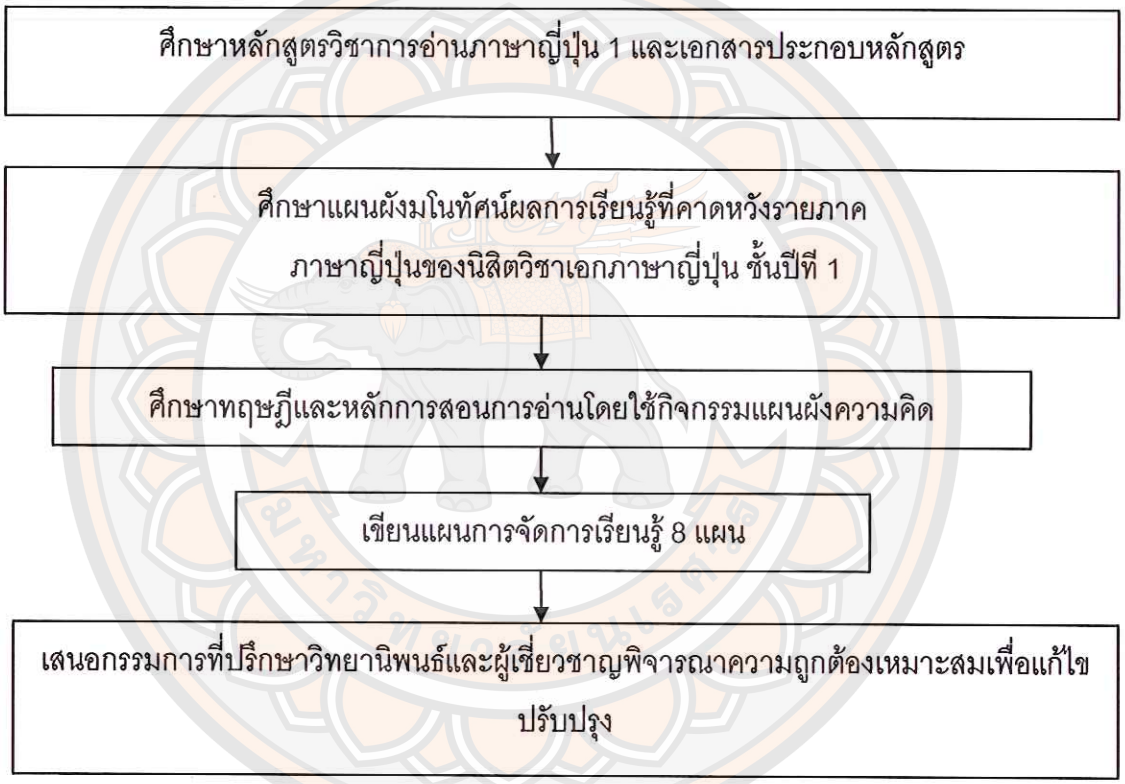

ภาพ 2 ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่น จำนวน 25 ข้อ

แบบทดสอบความเข้าใจในการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่น คือแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อโดยมีการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือดังขั้นตอน ต่อไปนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบแบบเลือกตอบ

2. วิเคราะห์หลักสูตร เนื้อหา จุดประสงค์ เพื่อนำไปใช้ในการสร้างแบบทดสอบ

3. วิเคราะห์เนื้อหาที่จะนำมาใช้ในการสร้างแบบทดสอบ โดยคัดเลือกเนื้อหาที่มีคำศัพท์และโครงสร้างประโยคเหมาะสมกับนิสิตชั้นปีที่ 1

4. สร้างแบบทดสอบแบบปรนัยจำนวน 50 ข้อ จากนั้นนำแบบทดสอบเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

5. นำแบบทดสอบเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาโดยพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้แล้วนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญไปหาค่า IOC ดังรายนามผู้เชี่ยวชาญต่อไปนี้

5.1 นางสุวพรรณ ครุฑเมือง ภาควิชาภาษาตะวันออก สาขาภาษาญี่ปุ่น คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

5.2 Mr. Jun Matsubara ภาควิชาภาษาตะวันออก สาขาภาษาญี่ปุ่น คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

5.3 นางสาวสุจิตรา เลิศเสมอ สาขาภาษาญี่ปุ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก

6. นำแบบทดสอบที่แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับนักศึกษา สาขาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง) จำนวน 30 คน

7. นำผลการทดสอบไปวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีความเหมาะสมจำนวน 25 ข้อ โดยข้อสอบแต่ละข้อจะต้องมีความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง .2-.8 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) สูงต่ำ ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป แล้วนำแบบทดสอบไปหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) ซึ่งมีค่า 0.75 ขึ้นไป ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ของข้อสอบมีค่าเท่ากับ 0.93

8. จัดพิมพ์แบบทดสอบทั้ง 25 ข้อ เพื่อนำไปใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนิสิตชั้นปีที่ 1 สาขาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 30 คน

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest – Posttest Design) ซึ่งมีรูปแบบการทดลอง ดังนี้

สอบก่อน	ตัวแปรอิสระ	สอบหลัง
T1	X	T2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

T1 แทน การสอบก่อนการทดลอง

T2 แทน การสอบหลังการทดลอง

X แทน การสอนโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด

ภาพ 3 แบบแผนการทดลอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ทดสอบก่อนเรียน (pretest) ด้วย แบบทดสอบความเข้าใจในการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่น จำนวน 25ข้อ ใช้เวลาทดสอบ 60 นาที

2. ดำเนินการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นจำนวน 8 แผน โดยใช้ระยะเวลา รวมทั้งสิ้น 16 ชั่วโมง โดยก่อนทำการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยทำการปฐมนิเทศ เพื่อทำความเข้าใจกับนักเรียนถึงจุดประสงค์ในการเรียนรู้ วิธีการเรียน บทบาทของผู้เรียน วิธีการประเมินผล และให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสร้างแผนผังความคิด

3. ทดสอบหลังเรียน (posttest) โดยใช้แบบทดสอบความเข้าใจในการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่น ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน โดยใช้เวลาทดสอบ 60 นาที

4. ตรวจให้คะแนนการทำแบบทดสอบแล้วนำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ด้วย วิธีการทางสถิติ Paired Sample t-test

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test) Paired Sample t-test

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมแผนผังความคิดที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่น มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่นก่อนและหลังเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 1 สาขาภาษาญี่ปุ่น ที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้กิจกรรมแผนผังความคิด ซึ่งผู้วิจัยขอนำเสนอสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพร้อมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนผู้เรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
D	แทน	ค่าส่วนต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
T	แทน	ค่าสถิติในการทดสอบค่าที (t-test)
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการเปรียบเทียบคะแนนความเข้าใจในการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่น ก่อนและหลังของนิสิตชั้นปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมแผนผังความคิด โดยการนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ไปวิเคราะห์ด้วยสูตรทางสถิติเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนความเข้าใจในการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนก่อนและหลังเรียนปรากฏดังตาราง 1-2 ดังนี้

ตาราง 1 คะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

นักเรียน คนที่	คะแนนก่อนเรียน Pre-test	คะแนนหลังเรียน Post-test	คะแนนผลต่าง D
1	8	13	5
2	9	14	5
3	14	20	6
4	19	22	3
5	11	18	7
6	10	14	4
7	18	18	0
8	23	25	2
9	14	23	9
10	23	25	2
11	10	15	5
12	11	20	9
13	8	18	10
14	11	13	2
15	16	22	6
16	15	20	5
17	16	18	2
18	15	20	5
19	17	18	1
20	24	25	1
21	22	25	3
22	19	24	5
23	21	23	2
24	7	15	8
25	18	24	6
26	19	23	4
27	18	24	6
28	22	25	3
29	18	20	2
30	13	20	7
คะแนนเฉลี่ย	15.63	20.13	4.50

จากตาราง 1 พบว่า การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.63 และ 20.13 ตามลำดับ

ตาราง 2 การเปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียน

การทดสอบ	$\bar{X}$	S.D	$\bar{D}$	S.D.	t	Sig.(1-tailed)
ก่อนเรียน	15.63	4.99	4.50	2.60	9.49*	0.0000
หลังเรียน	20.13	3.93				

จากตาราง 2 พบว่า การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.63 คะแนนและ 20.13 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน แสดงว่า การใช้กิจกรรมแผนผังความคิดสามารถส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่นได้

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่องการใช้กิจกรรมแผนผังความคิดเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่นของนิสิตระดับปริญญาตรี ในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอบทสรุป ซึ่งประกอบด้วยสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการทดลองสอนการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่นโดยใช้กิจกรรมแผนผังความคิด ผู้วิจัยทำการทดลอง โดยการทดสอบก่อนเรียน ทดลองสอน และทดสอบหลังเรียนแล้วนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ และสรุปผลได้ว่า ผู้เรียนที่ได้รับการสอนการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่นโดยใช้กิจกรรมแผนผังความคิดเพื่อส่งเสริมความเข้าใจการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

อภิปรายผล

จากการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผู้เรียนได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมแผนผังความคิดมีคะแนนความเข้าใจในการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่นหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งอาจมาจากสาเหตุสำคัญหลายประการ ดังนี้ คือ

ประการแรก การสร้างแผนผังความคิดจากเรื่องที่อ่าน ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นภาพรวมและความสัมพันธ์ของเรื่องได้อย่างชัดเจน เพราะแผนผังความคิดจะแสดงความสัมพันธ์ของใจความหลักและใจความรองของบทอ่านไว้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน ทำให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจเรื่องที่อ่านได้เป็นอย่างดี และเนื่องจากลักษณะของแผนผังความคิดนั้นเป็นการจดบันทึกโดยการใช้รูปภาพ คำสัญลักษณ์ และสีสันต่าง ๆ ซึ่งช่วยการทำงานของสมองทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ช่วยดึงดูดสายตา ทำให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมของเรื่องที่อ่าน คำสำคัญ ภาพ สัญลักษณ์ และสีสันที่ผู้เรียนใช้ ช่วยทำให้ผู้เรียนจดจำรายละเอียดของเรื่องได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Buzan (1997) ที่กล่าวว่า ลักษณะที่โดดเด่นของแผนผังความคิด ทำให้การเรียนสนุกสนาน ช่วยให้จำง่ายไม่เครียด การระบายสีจะช่วยในการจำ และกระตุ้นสมองซีกขวา การลากเส้นมีลักษณะที่เชื่อมโยง

ต่อกันในแต่ละความคิด การใช้ภาพ สัญลักษณ์ ตกแต่งสีสัน ทำให้สะดุดตา ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่นได้ดี ดังที่เสาวลักษณ์ รัตนวิชช์ (2536, หน้า 48) กล่าวว่า การให้ผู้เรียนสร้างแผนผังความคิดจากการอ่านจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ง่ายขึ้น สนุกสนาน ไม่เกิดความรู้สึกเบื่อ และไม่เครียด นอกจากนั้น สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2536, หน้า 48) กล่าวว่า การใช้แผนผังความคิดเป็นการนำทฤษฎีทางสมองไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ เป็นการทำงานร่วมกันของสมองด้านซ้ายและด้านขวา โดยสมองด้านซ้ายจะทำหน้าที่วิเคราะห์ คำ สัญลักษณ์ ตรรกวิทยา ส่วนสมองด้านขวาจะทำหน้าที่ในการสังเคราะห์ รูปแบบ สี รูปร่าง การนำกิจกรรมแผนผังความคิดมาใช้ในการสอนอ่านภาษาญี่ปุ่น จึงช่วยให้ผู้เรียนสามารถจับใจความเรื่องที่อ่านได้เป็นอย่างดี

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมแผนผังความคิดในแผนการสอนที่ 1-4 นั้น ผู้เรียนยังไม่ได้ลงมือสร้างแผนผังความคิดด้วยตัวเอง แต่ผู้วิจัยช่วยผู้เรียนหาคำสำคัญ และสรุปคำสำคัญต่าง ๆ ที่เป็นความคิดหลัก ความคิดรอง และความคิดย่อย รวมถึงการลากเส้นเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลต่าง ๆ ในบทอ่าน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคุ้นเคยกับแผนผังความคิด เข้าใจถึงวิธีการ และองค์ประกอบต่าง ๆ ของการสร้างแผนผังความคิด ซึ่งจากการสังเกต ผู้วิจัยพบว่าในแผนการสอนที่ 1 ผู้เรียนยังไม่สามารถหาคำสำคัญได้ถูกต้องนัก การใช้คำศัพท์ รูปภาพและการลากเส้นเชื่อมโยงข้อมูล ยังไม่สัมพันธ์กันเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้เรียนยังไม่คุ้นเคยกับกิจกรรมแผนผังความคิด ขาดความรู้ทางด้านคำศัพท์ และโครงสร้างไวยากรณ์ ในแผนการสอนที่ 2 ผู้วิจัยจึงเพิ่มการสอนคำศัพท์ โครงสร้างไวยากรณ์ให้มากขึ้น รวมถึงสอนให้ผู้เรียนหาใจความสำคัญ ใจความสนับสนุนต่าง ๆ ในบทอ่าน ผู้วิจัยต้องคอยเสริมแรงบวกให้กำลังใจ เพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดความสับสนในการเลือกใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ คำศัพท์ต่าง ๆ ที่จะนำมาเติมลงในแผนผังความคิดให้ถูกต้อง พบว่าผู้เรียนเกิดความคุ้นเคยกับกิจกรรมแผนผังความคิดมากขึ้น จากการตรวจแผนผังความคิดของผู้เรียน ในด้านการเลือกใช้รูปภาพ คำศัพท์ต่าง ๆ ผู้วิจัย พบว่า ผู้เรียนสามารถเลือกใช้คำศัพท์ รูปภาพ สัญลักษณ์ที่สื่อให้เห็นรายละเอียดสำคัญ ๆ ของบทอ่านได้อย่างครบถ้วน รวมถึงการเชื่อมโยงข้อมูลมีความสอดคล้องกันมากขึ้น จนกระทั่งแผนการสอนที่ 5 ผู้เรียนส่วนใหญ่เริ่มสร้างแผนผังความคิดได้ด้วยตนเอง สามารถใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ คำสำคัญต่าง ๆ จากบทอ่านได้ดีขึ้น

ในขั้นก่อนการอ่าน ผู้วิจัยทำการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับเนื้อหาใหม่ที่ผู้เรียนกำลังจะได้รับโดยการถามคำถามทั่ว ๆ ไป เกี่ยวกับเนื้อหานั้น มีการใช้รูปภาพประกอบในการสอนคำศัพท์ ฝึกออกเสียงคำศัพท์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและเข้าใจในเรื่องราวที่กำลังจะอ่านมาก

ขึ้น จึงทำให้ผู้เรียนสามารถอ่านได้รวดเร็ว และเข้าใจมากยิ่งขึ้น และในขั้นระหว่างอ่าน ผู้วิจัยใช้การถามคำถาม เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกคิด วิเคราะห์เรื่อง และทำความเข้าใจเรื่องที่อ่าน และเป็นการช่วยให้ผู้เรียนสามารถหาใจความหลัก ใจความสนับสนุน และรายละเอียดที่สำคัญต่าง ๆ รวมถึงการสรุปเรื่อง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำข้อมูลมาสร้างเป็นแผนผังความคิดได้อย่างถูกต้อง และในขั้นหลังการอ่าน ผู้เรียนจะต้องหาคำสำคัญในบทอ่าน หรือใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับเนื้อเรื่อง ที่ผู้เรียนต้องคิดขึ้นเอง มาสร้างแผนผังความคิด ทั้งนี้เป็นการเชื่อมโยงความรู้เดิมของผู้เรียนเข้ากับความรู้ใหม่ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย เกิดความเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น

ประการที่สอง การที่ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมระหว่างการอ่านเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ทำให้ผู้เรียนได้อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันภายในกลุ่ม ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่อ่านได้มากขึ้นกว่าการทำความเข้าใจโดยใช้ความรู้ของตนเองเพียงคนเดียว และยังเป็นการตรวจสอบความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน ผู้เรียนได้มีการทบทวนความจำ สรุปรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง แล้วช่วยกันถ่ายทอดข้อมูลออกมาเป็นแผนผังความคิด การทำกิจกรรมเป็นกลุ่มส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จ และความล้มเหลวของกลุ่ม จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความพยายามในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในการอ่านภาษาญี่ปุ่นมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทิศนา เขมมณี (2545) ที่กล่าวว่า กระบวนการกลุ่มเป็นการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและมีบทบาทในการเรียนมากที่สุด ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากเพื่อนในกลุ่ม

จากการทำกิจกรรมแผนผังความคิดในครั้งแรก ผู้วิจัยพบว่า ผู้เรียนเกิดความไม่มั่นใจในตนเอง ซึ่งจากที่ผู้เรียนทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม สามารถช่วยลดความไม่มั่นใจ และความวิตกกังวลลงไปได้ เนื่องจากผู้เรียนได้มีการปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการสร้างแผนผังความคิด ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ ใช้กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล และสามารถเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดีขึ้น

ในแผนการสอนที่ 4-8 ผู้เรียนจะต้องคิดหาคำหลัก คำสำคัญต่าง ๆ จากเนื้อ เรื่องตลอดจนการใช้รูปภาพ และการเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กันด้วยตนเอง และจากการตรวจสอบคำที่ผู้เรียนเลือกใช้ และการโยงเส้นเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ต่าง ๆ ในแผนผังความคิด ผู้วิจัยพบว่า ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านได้เป็นอย่างดี ดังจะให้ได้จากคะแนนความเข้าใจในการอ่านจับใจความของผู้เรียนที่สูงขึ้นหลังจากการเรียน โดยใช้กิจกรรมแผนผังความคิดและจาก

การทำแบบฝึกหัด และการตอบคำถามของผู้เรียนเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน พบว่าผู้เรียนสามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง พร้อมทั้งมีการอธิบายเหตุผลสนับสนุนประกอบได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน แสดงว่าการทำกิจกรรมแผนผังความคิดหลังจากการอ่าน สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้เป็นอย่างดี

อาจสรุปได้ว่า การนำกิจกรรมแผนผังความคิดมาใช้ในการอ่านภาษาญี่ปุ่น ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของข้อมูลต่าง ๆ ในเนื้อเรื่อง มีการจัดรวบรวมรายละเอียดต่าง ๆ เข้าใจด้วยกันตามหัวข้อหรือประเภท เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนได้ผสมผสานความรู้เดิมเข้ากับความรู้ใหม่ ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย นอกจากนี้แล้วลักษณะพิเศษของตัวอักษรภาษาญี่ปุ่นบางชนิด(อักษรคันจิ)เป็นอักษรรูปภาพซึ่งมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากภาษาอื่น ๆ ที่สามารถให้ความหมายของตัวเองได้นั้นสอดคล้องกับการใช้กิจกรรมแผนผังความคิดที่ใช้รูปภาพหรือสัญลักษณ์ในการจดจำ ความคิดหลัก และความคิดรอง ทำให้กิจกรรมแผนผังความคิดสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับภาษาญี่ปุ่นได้เป็นอย่างดี ดังนั้น กิจกรรมแผนผังความคิดจึงสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าและสามารถจับใจความในเรื่องที่อ่านภาษาญี่ปุ่นได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน หรือการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการเรียนการสอน

1.1 ผู้สอนวิชาภาษาญี่ปุ่น ควรศึกษาวิธีการสอนอ่านภาษาญี่ปุ่นโดยใช้กิจกรรมแผนผังความคิด และนำไปใช้ในการเรียนการสอน โดยคัดเลือกเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน

1.2 ในการนำวิธีสอนอ่านภาษาญี่ปุ่นโดยใช้กิจกรรมแผนผังความคิดไปใช้ในการเรียนการสอน ผู้สอนควรปรับ ลด หรือขยายเวลา ของการจัดการเรียนการสอน หรือจัดกิจกรรมโดยมีความยืดหยุ่นตามความสามารถของผู้เรียน นอกจากนี้ผู้สอนยังสามารถปรับเพิ่ม หรือลดจำนวนผู้เรียนต่อกลุ่ม อีกทั้งบทบาทของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

1.3 ผู้สอนควรมีการบันทึกปัญหาที่พบ เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงการเรียนการสอนหรือกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียนให้มากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวิธีการสอนโดยใช้กิจกรรมแผนผังความคิดกับการสอนภาษาญี่ปุ่นทักษะอื่น ๆ เช่น ทักษะการฟัง ทักษะการพูด และทักษะการเขียน

2.2 ควรมีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวิธีการสอนโดยใช้กิจกรรมแผนผังความคิดกับการสอนในภาษาอื่น ๆ เช่น ภาษาจีน ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเกาหลี เป็นต้น

2.3 ควรมีการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในระดับอื่น ๆ เช่น นักเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่เชื่อถือได้และมีความเที่ยงตรงมากขึ้น

2.4 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการนำแผนผังความคิดไปใช้สอนในรูปแบบอื่น ๆ เช่น บทเรียนสำเร็จรูป บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). **กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: คุรุสภาพลาดพร้าว.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ**. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียน.** กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.** กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

กรแก้ว แก้วคงเมือง. (2544). **ผลการฝึกสร้างแผนผังทางปัญญาที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่** 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

กาญจนา มงคลสิงห์. (2548). **การใช้แผนที่ความคิดเพื่อสร้างเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่** 5. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

กิ่งเพชร ป้องแก้ว. (2545). **การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่** 5 **ที่ได้รับการฝึกกระบวนการเรียนรู้แบบอภิปัญญาโดยการใช้แผนผังโยงความสัมพันธ์ความหมายกับการสอนตามคู่ มือครู**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ.

กุสุมา ภู่ขาว (2548). **ผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความภาษาไทยโดยใช้เทคนิคแผนผังทางปัญญาของโทนี่ ปูซาน.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพฯ.

ชลวิภา เฟื่องกาญจน์. (2547). **การใช้กิจกรรมแผนผังความคิดเพื่อเพิ่มพูนความสามารถทางภาษาอังกฤษและทักษะการคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่** 3. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

ทัศนีย์ ศุภเมธี. (2533). **พฤติกรรมการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา.** กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบุรี.

ทิศนา แขมมณี. (2545). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โทนี บูซาน. (2541). **ใช้หัวคิด.** (ธัญญา ผลอนันต์, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: ขวัญข้าว. (ต้นฉบับภาษาอังกฤษ พิมพ์ ค.ศ. 1997)

ธัญญา ผลอนันต์. (2544). **เทคนิคการคิดและจำอย่างเป็นระบบ.** กรุงเทพฯ: ด่านสุธาการพิมพ์.

ธัญญา ผลอนันต์. (2546). **แบบฝึกหัดคิดพิชิตมายด์แม็ป (Mind Map) สำหรับชาวบ้านและชุมชน.** กรุงเทพฯ: ขวัญข้าว.

ธีรพัฒน์ ฤทธิ์ทอง. (2545). **รูปแบบการจัดกิจกรรมโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ.** กรุงเทพฯ: เฟื่องฟ้าพริ้นท์ติ้ง.

นภดล ปู่ชูประเสริฐ. (2534). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการอภิปรายและการทำแผนผังสรุปโยงเรื่องที่อ่าน.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

นภวรรณ เกตุกำจร. (2545). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยที่สอนด้วยวิธีกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชินี.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ.

บันลือ พฤกษะวัน. (2530). **อุปเทศการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา.** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช .

บันลือ พฤกษะวัน. (2532). **มิติใหม่ในการสอนอ่าน.** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

บันลือ พฤกษะวัน (2533). **มิติใหม่ในการสอนอ่านภาคปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

บันลือ พฤกษะวัน. (2534). **ยุทธศาสตร์การสอนตามแนวหลักสูตรใหม่.** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ปฐมธิดา นาใจคง. (2544). **ผลของการใช้แผนผังทางปัญญาและการกำกับตนเองที่มีทัศนคติและผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่** 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ประทุม วิชาโคตร. (2544). **ผลสัมฤทธิ์ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ฝึกโดยวิธีการเขียนแผนที่ความคิด.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ประหยัด ภูมิโคกรัตน์. (2535). **การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถและเจตคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยวิธีวิเคราะห์ข้อความต่อเนื่องโดยใช้ตัวสัมพันธ์ความกับวิธีสอนตามคู่มือครู.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ.

ปิยะรัตน์ ดีศรี. (2545). **การศึกษาผลของการใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและเจตคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่** 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม., สถาบันราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.

ผกาศรี เย็นบุตร. (2542). **การอ่าน.** กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พรพันธ์ อิสระ. (2545). **การใช้ผังมโนภาพในการพูดเล่าเรื่องของนักเรียนชาวเขาชั้นประถมศึกษาปีที่** 5. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2530). **การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์.** กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

พยอม ธรรมบุตร. (2537). ทักษะและกระบวนการอ่าน. **วารสารการอ่าน,** 7(8), 43-49.

พัชยา สุขพัชราภรณ์. (2552). **การใช้กิจกรรมแผนผังความคิดเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่าน และความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

ยุวดี โปธายะ. (2546). **การใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ และความสามารถในการเขียนสรุปใจความของนักเรียนในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

รัชนี ศรีไพรวรรณ. (2537). **การสอนกลุ่มทักษะ 1 (ภาษาไทย).** นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539). **เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้.** กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

วรรณี โสมประยูร. (2537). **การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา.** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

วรัญญา สินธุสำราญ. (2555). **ผลการใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดที่มีต่อการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่** 1. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

แวนด้า นอร์ธ และโทนี บูซาน. (2541). **ใช้หัวลุย.** (ธัญญา ผลอนันต์ ผู้แปล). กรุงเทพฯ: ขวัญข้าว. (ต้นฉบับภาษาอังกฤษ พิมพ์ ค.ศ. 1989)

ศิริวรรณ เสนา. (2541). **การศึกษาคุณลักษณะของเนื้อความสำหรับฝึกคัดลายมือที่ส่งผลต่อพัฒนาการด้านลายมือ และความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ.

ศุภวรรณ์ เล็กวิไล. (2539). **การพัฒนารูปแบบการสอนอย่างมีวิจารณญาณด้วยกลวิธีการเรียนภาษาโดยใช้หลักการเรียนแบบรู้ร่วมมือสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.** วิทยานิพนธ์ ค.ด., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2542). **มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา.** กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

สมาน ถาวรรัตนวณิช. (2541). **ผลของการฝึกใช้เทคนิคแผนผังทางปัญญาที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

สมุทร เซ็นเชาวนิช. (2542). **เทคนิคการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ** (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สายสุนี สกุลแก้ว. (2534). **การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาไทยเพื่อจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2537). **การวัดและประเมินผลการอ่าน.** กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2537). **หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย.** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

สุปรียา ตันสกุล. (2540). **ผลของการใช้รูปแบบการสอนแบบการจัดข้อมูลด้วยแผนภาพที่มีต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนและความสามารถทางการแก้ปัญหา.** วิทยานิพนธ์ ค.ด., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

สุปรียา ตันสกุล. (2544). **รูปแบบการสอนแบบการจัดข้อมูลด้วยภาพ.** กรุงเทพฯ: ภาควิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์.

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์. (2532). **การสอนทักษะการภาษาและวัฒนธรรม.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิทย์ มูลคำ. (2544). **เรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: พี ที ปรินท์.

เสาวลักษณ์ รัตนวิชช์. (2534). **การพัฒนาการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา เล่ม 2.** กรุงเทพฯ: ประยูรวงศ์พริ้นติ้ง.

อรุณี สายเสมา. (2536). **สัมฤทธิ์ผลด้านการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีทำนาย**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

อัจฉรา วงศ์โสธร, (2529). **เทคนิคการสร้างข้อสอบภาษาอังกฤษสำหรับวัดและประเมินผลการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร**. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

อัจฉรา วงศ์โสธร. (2538). **แนวทางการสร้างข้อสอบภาษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอบิฮะระ โทโมฮะรุ. (2008).「北部タイ大学の日本語専攻在籍者に対する日本既習・未習に関する統計調査」(การสำรวจข้อมูลเชิงสถิติเกี่ยวกับการมีพื้นฐานความรู้ภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัย 3 แห่งในภาคเหนือ). **วารสารเจแปนฟาวน์เดชั่น**, 1(5), 155-164.

Baugh, Nancy G., and Mellot, Karen G. (1998). Clinical concept mapping as preparation for Students nurses' clinical experiences. **Journal of Nursing Education**, 37(9), 253-256.

Bloom, B.S. (1956). **Taxonomy of education objectives: The classification goals**. New York: Longman.

Bussaba Banchongmanee. (2009).「〈特集「海外での日本語教育事情」〉タイにおける日本語教育」(Japanese Language Studies in Thailand). Japan: Tokyo.

Buzan Tony. (1997). **Use your head**. Great Britain: Redwood Books, Trowbridge.

Buzan Tony. and Buzan, B. (1996). **The mind map book: How to use radiant thinking to maximize your brain's untapped potential**. New York: Plume Books.

Buzan, T. and Buzan, B. (1997). **The mind map book**. London: BBC Books.

Buzan Tony. (1985). **Use both sides of your brain**. New York: E.P. Dutton.

BuZan Tony. (1989). **Use both sides of your brain** (3rd ed.). New York: Peguin.

Buzan Tony and Buzan Barrg. (1997). **The mind map book: Rodiant thinking**. London: BBC Books.

Carrel, Patrical L.A. (1984). Evidence of a formal schema in a second language comprehension. **Language Learning**, 34(2), 87-112.

Carrel, Patrical L.B. (1984). Schema theory and ESL Reading: classroom implications. **The Modern Language Journal**, 68(4), 332-343.

Carrel. (1989). Metacognitive strategy training for ESL reading. **TESOL Quarterly**, 23(4), 647 – 678.

Chang. (2002). The effect of concept mapping to enhance text comprehension and summarization. **The Journal of Experimental Education**, 71(1), 5-23.

Davidson, J. L. (1982). The group mapping activity for instruction in reading and thinking. **Journal of Reading**, 26(10), 53 – 56.

David, Zephaniah T. and Mcpherson, Michael D. (1989). Story map instruction: A reading a reading map for reading comprehension. **The Reading Teacher**, 12, 232 – 242.

Davis, Z.T. and Mcpherson, M. D. (1989). Story map instruction: A reading map for reading comprehension. **The Reading Teacher**, 43(12), 232-240.

Fiocchiaro, M. and Brumfit, C. (1983). **The functional-notional approach: From theory to practice.** New York: Oxford University Press.

Flood, James and Diane, Lapp. (1988). Conceptual mapping strategies for understanding information text. **The Reading Teacher**, 11, 780-783.

Harris, A. and Sipay, E. (1990). **How to increase reading ability: A guide to developmental & remedial methods.** New York: Longman.

Heimlich, J. E. and Pittlemen, S.D. (1986). **Semantic mapping: Classroom application.** Newark, Delaware: International Reading Association.

Iijima Yumiko. (2012). **「マインドマップによるノートテイキングの試みー「日本事情」クラスにおけるドキュメンタリー映像視聴の記憶として」(Using Mind Mapping Skill for Note-taking: Though the Note-taking Activities of Documentary Movies in 'Current Issue in Japan')** Japan: Kansai University of International Studies.

Japan Foundation. (2009). **「海外の日本語教育の現状 日本語教育機関調査・2009年概要」**. Retrieved November 15, 2013, from http://www.jpf.go.jp/j/japanese/survey/result/surveyo9/html

Japan Foundation. (2010). 「調査研究・情報提供　日本語教育国・地域別情報　2010度・タイ」. Retrieved January 9, 2014, from http://www.jpf.go.jp/j/japanese/survey/result/surveyo9/html

Leaf, Caroline M. (1997). The mind mapping approach: A model and framework for geodesic learning (Holistic). **Dissertation Abstracts International,** 22, 59 – 101.

Morris, A. and Dore, S. N. (1984). **Learning to learn from text.** Singapore: Addison-Weeley.

Murano Ryoko. (1996)「高校留学生の日本語学習の到達度に関する縦断的研究」**(Longitudinal Study of Japanese Language Learning by High School Exchange Students).** Japan: International Christian University.

Patricia. (1996). "Mapping" Learning at the Secondary Level. The Social Studies. **Education Periodicals,** 217(5), 87.

Rubin, Dorothy. (1993). **A practical approach to teaching reading.** New York: Allyn and Bacon.

Sasaki Mizue. (1995).「日本語教育におけるニーズ・アナリシスとカリキュラム・デザイン」**(Needs Analysis and Curriculum Design in Japanese as a Foreign Language).** Japan: International Student Center, Yokohama National University.

Schmidt. (1986). The shape of content: Four semantic map structures for expository paragraphs. **The Reading Teacher,** 40, 14-20.

Sinatra. (1984). Improve reading comprehension of disabled readers through semantic mapping. **The Reading Teacher,** 38, 22-29.

Takeoka Yoko. (2005). Question and problem-solving strategies in the reading process. **Journal of Japanese Language Teaching,** 111, 66-75.

Tanaka Sono. (2010).「マインドマップよる指導法¯聴解授業の実践記録¯」**(How to use "Mind Map" in Japanese Language Teaching).** Japan: Takushoku University.

Widdowson, H.G. (1983). **Teaching language as communication.** London: Oxford University Press.

Williams, E. (1986). **Reading in the language classroom.** London: Macmillian.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ

ในการทำวิจัยครั้งนี้ มีผู้เชี่ยวชาญตรวจแผนการเรียนรู้ แบบทดสอบความเข้าใจในการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่น จำนวน 3 ท่าน ดังรายนาม ต่อไปนี้

1. นางสุวพรรณ ครุฑเมือง ภาควิชาภาษาตะวันออก สาขาภาษาญี่ปุ่น
   คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. Mr. Jun Matsubara ภาควิชาภาษาตะวันออก สาขาภาษาญี่ปุ่น
   คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
3. นางสาวสุจิตรา เลิศเสม สาขาภาษาญี่ปุ่น
   คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ภาคผนวก ข เนื้อหาหลักสูตรวิชาภาษาญี่ปุ่น นิสิตชั้นปีที่ 1 สาขาภาษาญี่ปุ่น
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

207101 ภาษาญี่ปุ่น 1 Japanese I

แนะนาตัวอักษรญี่ปุ่น ได้แก่ อักษรฮิรางานะและคาตาคานะเพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ศัพท์ประมาณ 300 คำ ฝึกการออกเสียงภาษาญี่ปุ่นได้อย่างถูกต้องและชัดเจน พร้อมกับศึกษาโครงสร้างประโยคภาษาญี่ปุ่นขั้นพื้นฐานซึ่งสามารถนาไปใช้ในการแนะนาตัวและสนทนาทักทายในชีวิตประจาวันได้ นอกจากนี้มีการแนะนาวิธีการเขียนและอ่านตัวอักษรคันจิประมาณ 130 ตัว

207102 ภาษาญี่ปุ่น 2 Japanese II

ศึกษาโครงสร้างประโยคภาษาญี่ปุ่นขั้นพื้นฐานในระดับที่สูงขึ้น โดยเน้นการผันคำกริยา คำคุณศัพท์และคำนามเป็นรูปต่างๆ พร้อมกับเสริมสร้างทักษะด้านการฟัง พูด อ่านและเขียน อีกทั้งเรียนรู้คำศัพท์เพิ่มประมาณ 300 คา เรียนวิธีการเขียนและการอ่านตัวอักษรคันจิเพิ่มประมาณ 150 ตัว

ภาคผนวก ค แผนการดำเนินงานเก็บข้อมูล

วัน/เดือน/ปี	เวลา	รายละเอียด
24 กพ. 57	9:00-11:00	ปฐมนิเทศ (จุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียน บทบาทของผู้เรียน วิธีการประเมินผล และให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสร้างแผนผังความคิด)
26 กพ. 57	9:00-11:00	Pretest
28 กพ. 57	15:00-17:00	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1
3 มีค. 57	15:00-17:00	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2
5 มีค. 57	15:00-17:00	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3
7 มีค. 57	15:00-17:00	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4
10 มีค. 57	15:00-17:00	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5
12 มีค. 57	15:00-17:00	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6
14 มีค. 57	15:00-17:00	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7
17 มีค. 57	9:00-11:00	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8
18 มีค. 57	9:00-11:00	Posttest

ภาคผนวก ง แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ 1
การอ่านเรื่อง เทคนิคการสร้างแผนผังความคิด (Mind Mapping)
สาระสำคัญ

แผนผังความคิด เป็นเทคนิคที่ใช้จัดระบบความคิดที่เพื่อพัฒนาการจำ ด้วยการจดบันทึกหลังการอ่าน โดยใช้ ภาพ สี และเส้นร่วมกัน เริ่มจากกึ่งกลางหน้ากระดาษไม่มีเส้น ประเด็นหลักหรือความคิดต่างๆอาจแทนด้วยคำที่เป็นกุญแจ (Key Word) หรือภาพที่สะท้อนความคิดนั้น และมีเส้นเชื่อมโยงต่อกันแบบเดียวกับการทำงานของสมองซึ่งผู้อ่านต้องคิดเลือกสรรข้อมูลไปใส่ไว้ในแผนผัง และตัดข้อมูลบางส่วนออกไป สรุปเอาประเด็นหลัก หรือประเด็นสำคัญของสิ่งที่อ่าน เพื่อแสดงองค์ความรู้ของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถจับใจความของเรื่องที่อ่านได้เป็นแนวทางพัฒนาการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ผู้เรียนสามารถสร้าง Mind Mapping

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกความหมายของ Mind Mapping ได้
2. บอกลักษณะของ Mind Mapping ได้
3. สร้าง Mind Mapping ได้

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นก่อนอ่าน

1. ให้นักเรียนดูภาพประเพณีลอยกระทง
2. ชวนสนทนาแล้วร่วมร้องเพลง "ลอยกระทง" และให้จังหวะทำท่ารำวงประกอบ

ขั้นระหว่างอ่าน

1. ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มละ 4 คน
2. ครูแจกกระดาษ A4 กลุ่มละ 1 แผ่นและปากกาสีต่าง ๆ

3. ให้ผู้เรียนวาดรูปกระทงกลางหน้ากระดาษที่แจกแนวนอนแล้วเขียนคำว่าลอยกระทงลงในภาพที่ผู้เรียนวาด

4. ให้ผู้เรียนอ่านเนื้อเพลง ครูและผู้เรียนช่วยตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องเพื่อหาคำสำคัญ ได้แก่ ใคร ทำอะไร กับใคร ที่ไหน เมื่อไหร่ ข้อคิดอย่างไร โดยครูใช้คำถามกระตุ้น

5. นักเรียนเขียนคำที่ได้ ลงรอบ ๆ คำลอยกระทง แล้วลากเส้นโยงคำต่าง ๆ ที่เขียน 1 เส้นต่อ 1 คำ หรือ 1 วลี เขียนภาพประกอบอิสระ

6. ผู้เรียนเขียนคำอธิบายหรือทำให้เข้าใจยิ่งขึ้น แยกออกจากคำแต่ละคำที่ผู้เรียนโยงออกมาอีก อาจจะใช้สีที่แตกต่างกัน หรือสัญลักษณ์ตามชอบใจ

7. ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอ Mind Mapping ที่สร้างขึ้น

8. ครูและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับกิจกรรมที่ผู้เรียนทำว่ามีลักษณะอย่างไร ต้องใช้อุปกรณ์อะไรบ้าง และมีขั้นตอนอย่างไร

9. ให้ผู้เรียนอ่านใบความรู้และร่วมกันสรุปความหมายของลักษณะของ Mind Mapping และขั้นตอนการสร้าง

ขั้นหลังการอ่าน

1. ครูแสดงตัวอย่างของแผนผังความคิดให้ผู้เรียนดูเพิ่มเติมพร้อมอธิบายประกอบ ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปลักษณะและขั้นตอนเทคนิคในการสร้าง Mind Mapping อีกครั้ง

2. ผู้เรียนทำแบบฝึกจากใบงาน

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้ "ลอยกระทง"
2. กระดาษ A4
3. ดินสอสีต่าง ๆ
4. ใบงาน
5. ตัวอย่าง Mind Mapping

การวัดผลและประเมินผล

1. บอกความหมายของ Mind Mapping
2. การสร้าง Mind Mapping
3. การตอบคำถามท้ายเรื่อง

ใบงานเรื่องลอยกระทง

จงอ่านบทเพลงนี้แล้วตอบคำถาม

วันเพ็ญเดือนสิบสอง น้ำก็นองเต็มตลิ่ง
เราทั้งหลายชายหญิง สนุกกันจริงวันลอยกระทง
ลอย ลอย กระทง ลอย ลอย กระทง
ลอยกระทงกันแล้ว ขอเชิญน้องแก้วมาเล่นรำวง
รำวงวันลอยกระทง บุญจะส่งให้เราสุขใจ (ซ้ำ)

1. แผนผังความคิดข้อใดแสดงถึงใจความหลัก

ก.

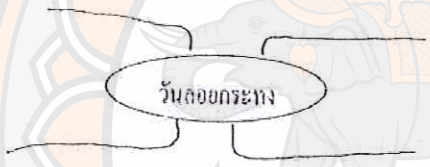

ข.

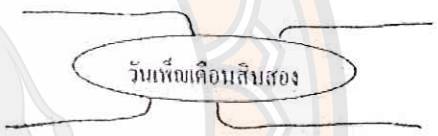

ค.

ง.

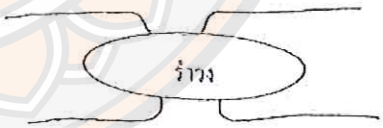

2. แผนผังความคิดข้อใดแสดงใจความเสริมที่ถูกต้อง

ก.

ข.

ค.

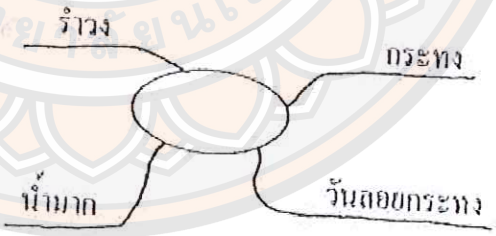

ง.

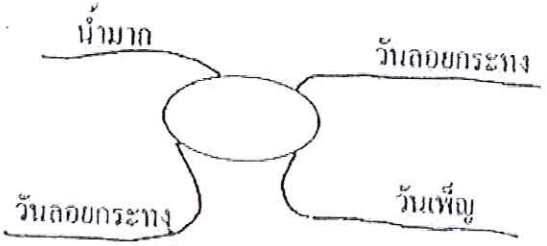

3. แผนผังความคิดข้อใดสอดคล้องกับบทเพลงนี้ที่สุด

ก.

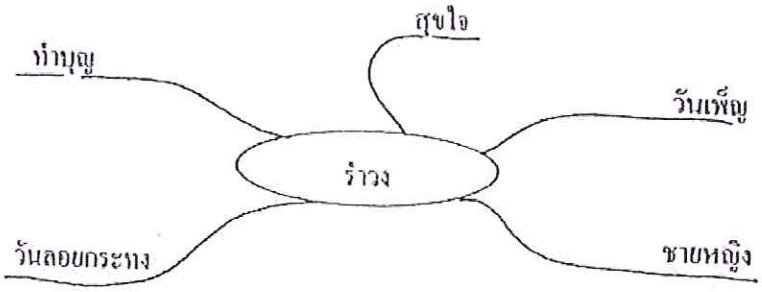

ข.

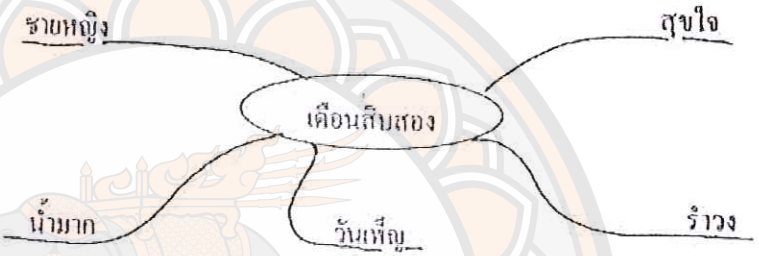

ค.

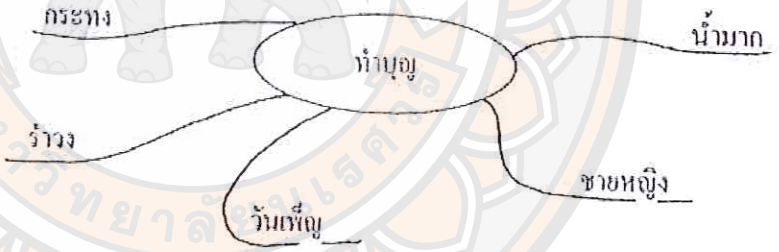

ง.

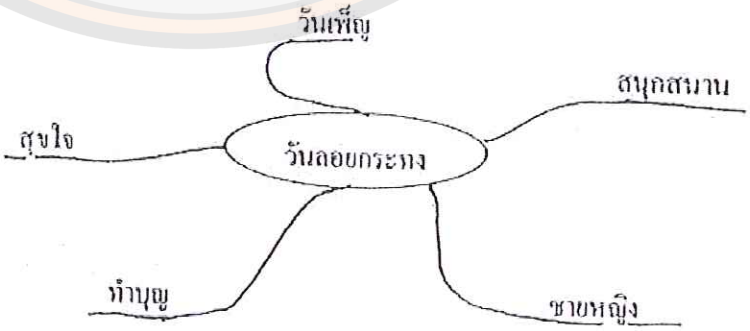

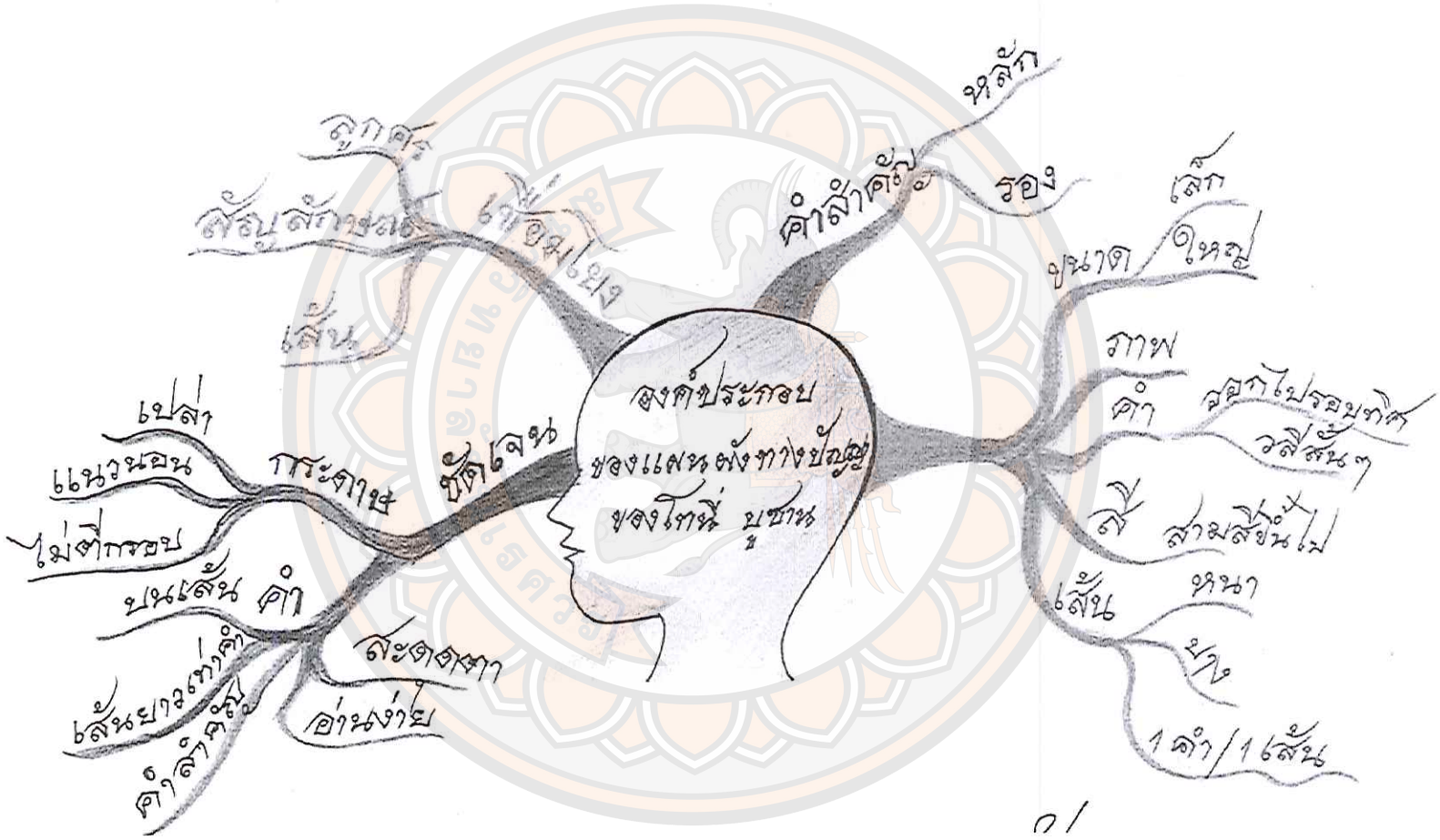
องค์ประกอบ
ของแผนผังทางปัญญา
ของโทนี่ บูซาน
เกี่ยวโยง
ลูกศร
สัญลักษณ์
เส้น
ชัดเจน
กระดาษ
เปล่า
แนวนอน
ไม่ตีกรอบ
คำ
บนเส้น
เส้นยาวเท่าคำ
คำสำคัญ
สะดุดตา
อ่านง่าย
คำสำคัญ
หลัก
รอง
ขนาด
เล็ก
ใหญ่
ภาพ
คำ
วอกไปรอบทิศ
วลีสั้นๆ
สี
สามสีขึ้นไป
เส้น
หนา
บาง
1 คำ/1 เส้น

ใบความรู้
เรื่องแผนผังความคิด
ความหมายของแผนผังความคิด

แผนผังความคิด เป็นเทคนิคที่ใช้จัดระบบความคิดที่เพื่อพัฒนาการจำ ด้วยการจดบันทึกหลังการอ่าน โดยใช้ ภาพ สี และเส้นร่วมกัน เริ่มจากกึ่งกลางหน้ากระดาษไม่มีเส้นประเด็นหลักหรือความคิดต่างๆอาจแทนด้วยคำที่เป็นกุญแจ (Key Word) หรือภาพที่สะท้อนความคิดนั้น และมีเส้นเชื่อมโยงต่อกันแบบเดียวกับการทำงานของสมองซึ่งผู้อ่านต้องคิดเลือกสรรข้อมูลไปใส่ไว้ในแผนผัง และตัดข้อมูลบางส่วนออกไป สรุปเอาประเด็นหลัก หรือประเด็นสำคัญของสิ่งที่อ่าน เพื่อแสดงองค์ความรู้ของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถจับใจความของเรื่องที่อ่านได้เป็นแนวทางพัฒนาการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบของแผนผังความคิด

1. คำสำคัญที่เป็นประเด็นหลัก
2. การเชื่อมโยง ซึ่งอาจใช้เส้น ลูกศรหรือสัญลักษณ์แสดงความต่อเนื่องของคำที่มีความหมาย
3. การเน้นจัดลำดับก่อนหลังลำดับความคิดอย่างเป็นระบบอาจใช้ตัวอักษรที่มีขนาดแตกต่างกันความหนาของเส้น หรือสี ทำให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ขั้นตอนการสร้างแผนผังความคิด

1. เริ่มด้วยรูปภาพ หรือสัญลักษณ์กลางหน้ากระดาษเปล่าที่ไม่มีเส้นบรรทัดในแนวนอน โดยใช้สีสันต่าง ๆ
2. ระบุคำสำคัญหลักด้วยตัวอักษรที่ชัดเจน สะดุดตา
3. เชื่อมโยง คำ หรือวลี อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคำสำคัญหลักจากตรงกลางไปทุกทิศทุกทาง สั้น ๆ
4. เขียนคำหรือวลี บนเส้นที่แตกออกไป 1 คำหรือวลี ต่อ 1 เส้น ซึ่งแต่ละเส้น ควรเกี่ยวข้องกับเส้นอื่น ๆ ด้วย เปรียบเสมือน กิ่งของต้นไม้ที่แตกแขนงออกมา
5. ขยายคำสำคัญอื่น ๆ ซึ่งเป็นคำสำคัญรอง ที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้
6. ใช้สี รูปภาพ ลักษณะของเส้น หรือลูกศรที่เชื่อมโยง การเน้นลำดับความคิดที่เป็นระบบ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ผู้เรียนจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. หาคำสำคัญของเรื่องที่อ่านได้
2. บอกรายละเอียดของเรื่องที่อ่านได้
3. ผู้เรียนสรุปเรื่องที่อ่านออกมาในรูปแบบแผนผังความคิดได้

เนื้อหา

私の　うちに　くろい　ねこと　しろい　いぬが　います。
どちらも　とても　かわいいです。　いつも　外で　あそんでいます。

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นก่อนอ่าน

1. ครูให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน จากนั้นช่วยกันทำใบงานใบที่ 1

ขั้นระหว่างอ่าน

1. ให้ผู้เรียนทุกคนอ่านบทความ
2. ครูตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนคิดหาคำสำคัญหลักและคำสำคัญรอง
3. ผู้เรียนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคำที่นำเสนอบนกระดาน
4. ครูแจกกระดาษเปล่าและดินสอสีแล้ว ให้ผู้เรียนนำคำสำคัญมาสร้าง Mind Mapping
5. ผู้เรียนวาดรูปประกอบคำต่าง ๆ ได้ตามต้องการ
6. นำเสนอผลงานและสรุปข้อคิดที่ได้จากการอ่าน

หลังการอ่าน

1. ครูและผู้เรียนช่วยกันตรวจสอบความถูกต้องของผลงานที่เสนอ
2. ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปลักษณะและขั้นตอนเทคนิคในการสร้าง Mind Mapping อีกครั้ง
3. ผู้เรียนตอบคำถามจากเนื้อเรื่องเพื่อทบทวนตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. กระดาษ A4
3. ดินสอสีต่าง ๆ
4. ใบงาน
5. ตัวอย่าง Mind Mapping

การวัดผลและประเมินผล

1. การสร้าง Mind Mapping
2. การตอบคำถามท้ายเรื่อง

ใบความรู้ และใบงาน

私の　うちに　くろい　ねこと　しろい　いぬが　います。
どちらも　とても　かわいいです。　いつも　外で　あそんで　います。

ただしい　ものは　どれですか。

1. ねこも　いぬも　くろいです。
2. ねこも　いぬも　かわいいです。
3. ねこは　外で　あそびますが、　いぬは　あそびません。
4. ねこは　くろくないですが、　いぬは　くろいです。

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ผู้เรียนจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. หาคำสำคัญของเรื่องที่อ่านได้
2. บอกรายละเอียดของเรื่องที่อ่านได้
3. ผู้เรียนสรุปเรื่องที่อ่านออกมาในรูปแบบแผนผังความคิดได้

เนื้อหา

きのう　みかんを　20こ　買った。朝ごはんの　あと　父と母は二人で　2つずつ　食べた。とても　おいしかった。

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นก่อนอ่าน

1. ครูให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน จากนั้นช่วยกันทำใบงานใบที่ 1

ขั้นระหว่างอ่าน

1. ให้ผู้เรียนทุกคนอ่านบทความ
2. ครูตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนคิดหาคำสำคัญหลักและคำสำคัญรอง
3. ผู้เรียนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคำที่นำเสนอบนกระดาน
4. ครูแจกกระดาษเปล่าและดินสอสีแล้ว ให้ผู้เรียนนำคำสำคัญมาสร้าง Mind Mapping
5. ผู้เรียนวาดรูปประกอบคำต่าง ๆ ได้ตามต้องการ
6. นำเสนอผลงานและสรุปข้อคิดที่ได้จากการอ่าน

ขั้นหลังการอ่าน

1. ครูและผู้เรียนช่วยกันตรวจสอบความถูกต้องของผลงานที่เสนอ
2. ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปลักษณะและขั้นตอนเทคนิคในการสร้าง Mind Mapping อีกครั้ง
3. ผู้เรียนตอบคำถามจากเนื้อเรื่องเพื่อทบทวนตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. กระดาษ A4

3. ดินสอสีต่าง ๆ
4. ใบงาน
5. ตัวอย่าง Mind Mapping

การวัดผลและประเมินผล

1. การสร้าง Mind Mapping
2. การตอบคำถามท้ายเรื่อง

ใบความรู้ และใบงาน

きのう　みかんを　20 こ　買った。朝ごはんの　あと　父と母は　二人で　2 つずつ　食べた。とても　おいしかった。

みかんは　今　いくつ　ありますか。

_____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ผู้เรียนจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. หาคำสำคัญของเรื่องที่อ่านได้
2. บอกรายละเอียดของเรื่องที่อ่านได้
3. ผู้เรียนสรุปเรื่องที่อ่านออกมาในรูปแบบแผนผังความคิดได้

เนื้อหา

あきこさんへ
　　きょうは　先に　かえります。
あきこさんに　かりた　じしょは　あした　持って　来ます。
それから　私の本は、まだ　使いませんから
どうぞ　ゆっくり　読んで　ください
　　鈴木　たけお

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นก่อนอ่าน

1. ครูให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน จากนั้นช่วยกันทำใบงานใบที่ 1

ขั้นระหว่างอ่าน

1. ให้ผู้เรียนทุกคนอ่านบทความ
2. ครูตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนคิดหาคำสำคัญหลักและคำสำคัญรอง
3. ผู้เรียนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคำที่นำเสนอบนกระดาน
4. ครูแจกกระดาษเปล่าและดินสอสีแล้ว ให้ผู้เรียนนำคำสำคัญมาสร้าง Mind Mapping
5. ผู้เรียนวาดรูปประกอบคำต่าง ๆ ได้ตามต้องการ
6. นำเสนอผลงานและสรุปข้อคิดที่ได้จากการอ่าน

ขั้นหลังการอ่าน

1. ครูและผู้เรียนช่วยกันตรวจสอบความถูกต้องของผลงานที่เสนอ
2. ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปลักษณะและขั้นตอนเทคนิคในการสร้าง Mind Mapping อีกครั้ง
3. ผู้เรียนตอบคำถามจากเนื้อเรื่องเพื่อทบทวนตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. กระดาษ A4
3. ดินสอสีต่าง ๆ
4. ใบงาน
5. ตัวอย่าง Mind Mapping

การวัดผลและประเมินผล

1. การสร้าง Mind Mapping
2. การตอบคำถามท้ายเรื่อง

ใบความรู้ และใบงาน

あきこさんへ

きょうは　先に　かえります。
あきこさんに　かりた　じしょは　あした　持って　来ます。
それから　私の本は、まだ　使いませんから
どうぞ　ゆっくり　読んで　ください

鈴木　たけお

鈴木さんは　あした　何を　しますか。

_____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ผู้เรียนจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. หาคำสำคัญของเรื่องที่อ่านได้
2. บอกรายละเอียดของเรื่องที่อ่านได้
3. ผู้เรียนสรุปเรื่องที่อ่านออกมาในรูปแบบแผนผังความคิดได้

เนื้อหา

ＣＤの　借り方
うけつけで　カードを　つくってください。
うけつけへ　ＣＤを　持って　きて、　カードを　見せて　ください。
ＣＤは　２週間　借りる　ことが　できます。
じしょと　新聞と　あたらしい　ざっしは　借りる　ことが　できません。

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นก่อนอ่าน

1. ครูให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน จากนั้นช่วยกันทำใบงานใบที่ 1

ขั้นระหว่างอ่าน

1. ให้ผู้เรียนทุกคนอ่านบทความ
2. ครูตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนคิดหาคำสำคัญหลักและคำสำคัญรอง
3. ผู้เรียนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคำที่นำเสนอบนกระดาน
4. ครูแจกกระดาษเปล่าและดินสอสีแล้ว ให้ผู้เรียนนำคำสำคัญมาสร้าง Mind Mapping
5. ผู้เรียนวาดรูปประกอบคำต่าง ๆ ได้ตามต้องการ
6. นำเสนอผลงานและสรุปข้อคิดที่ได้จากการอ่าน

ขั้นหลังการอ่าน

1. ครูและผู้เรียนช่วยกันตรวจสอบความถูกต้องของผลงานที่เสนอ
2. ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปลักษณะและขั้นตอนเทคนิคในการสร้าง Mind Mapping อีกครั้ง
3. ผู้เรียนตอบคำถามจากเนื้อเรื่องเพื่อทบทวนตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. กระดาษ A4
3. ดินสอสีต่าง ๆ
4. ใบงาน
5. ตัวอย่าง Mind Map

การวัดผลและประเมินผล

1. การสร้าง Mind Map
2. การตอบคำถามท้ายเรื่อง

ใบความรู้ และใบงาน

ＣＤの　借り方
うけつけで　カードを　つくってください。
うけつけへ　ＣＤを　持って　きて、　カードを　見せて　ください。
ＣＤは　２週間　借りる　ことが　できます。
じしょと　新聞と　あたらしい　ざっしは　借りる　ことが　できません。

ただしい　ものは　どれですか。

1. 借りる　とき、カードが　見せなくても　いいす。
2. 借りる　とき、カードを　つくらなければなりません。
3. じしょは　３週間　借りる　ことが　できません。
4. ざっしは　２週間　借りる　ことが　できます。

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ผู้เรียนจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. หาคำสำคัญของเรื่องที่อ่านได้
2. บอกรายละเอียดของเรื่องที่อ่านได้
3. ผู้เรียนสรุปเรื่องที่อ่านออกมาในรูปแบบแผนผังความคิดได้

เนื้อหา

冬休みに　私は　母と妹と　いっしょに　山に　行きました。
山は　たいへん　きれいでした。休みに　人が　おおぜい　いました。
私は 4 日間　山で　つりを　したり、じてんしゃに　のったりして
あそびました。夜は　おいしいりょうりを　食べました。友だちにも　会い
ました。つかれましたが、楽しかったです。また　行きたいです。

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นก่อนอ่าน

1. ครูให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน จากนั้นช่วยกันทำใบงานใบที่ 1

ขั้นระหว่างอ่าน

1. ให้ผู้เรียนทุกคนอ่านบทความ
2. ครูตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนคิดหาคำสำคัญหลักและคำสำคัญรอง
3. ผู้เรียนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคำที่นำเสนอบนกระดาน
4. ครูแจกกระดาษเปล่าและดินสอสีแล้ว ให้ผู้เรียนนำคำสำคัญมาสร้าง Mind Mapping
5. ผู้เรียนวาดรูปประกอบคำต่าง ๆ ได้ตามต้องการ
6. นำเสนอผลงานและสรุปข้อคิดที่ได้จากการอ่าน

ขั้นหลังการอ่าน

1. ครูและผู้เรียนช่วยกันตรวจสอบความถูกต้องของผลงานที่เสนอ
2. ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปลักษณะและขั้นตอนเทคนิคในการสร้าง Mind Mapping อีกครั้ง
3. ผู้เรียนตอบคำถามจากเนื้อเรื่องเพื่อทบทวนตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. กระดาษ A4
3. ดินสอสีต่าง ๆ
4. ใบงาน
5. ตัวอย่าง Mind Mapping

การวัดผลและประเมินผล

1. การสร้าง Mind Mapping
2. การตอบคำถามท้ายเรื่อง

ใบความรู้ และใบงาน

冬休みに　私は　母と妹と　いっしょに　山に　行きました。
山は　たいへん　きれいでした。休みに　人が　おおぜい　いました。
私は 4 日間　山で　つりを　したり、じてんしゃに　のったりして
あそびました。夜は　おいしいりょうりを　食べました。友だちにも
会いました。つかれましたが、楽しかったです。また　行きたいです。

1．　何人で　行きましたか。

_____

2．ただしいものは　どれですか。

a. 山は　ちかいですから、人が　おおぜい　いました。
b. 山は　たいへん　きれいですから、　人が　おおぜい　いました。
c. おいしいものが　食べられますから、人が　おおぜい　いました。
d. 冬休みですから、人が　おおぜい　いました。

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ผู้เรียนจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. หาคำสำคัญของเรื่องที่อ่านได้
2. บอกรายละเอียดของเรื่องที่อ่านได้
3. ผู้เรียนสรุปเรื่องที่อ่านออกมาในรูปแบบแผนผังความคิดได้

เนื้อหา

田中：	もしもし、Swensen アイスクリームですか。
社員：	はい、そうです。
田中：	アイスクリームを　おねがいします。
社員：	どちらさま　ですか。
田中：	NUの　123 号室の　田中です。学校の　中です。
社員：	はい、ありがとう　ございます。どんな　アイスクリームが　いいですか。
田中：	ええと、いちごと　チョコレートを　おねがいします。
社員：	はい、いちごと　チョコレート　ですね。どちらも　100 バーツです。 飲み物は　いかがですか。１本　５０バーツです。
田中：	飲み物は　けっこうです。
社員：	わかりました。30 分で　もって　いきます。

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นก่อนอ่าน

1. ครูให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน จากนั้นช่วยกันทำใบงานใบที่ 1

ขั้นระหว่างอ่าน

1. ให้ผู้เรียนทุกคนอ่านบทความ
2. ครูตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนคิดหาคำสำคัญหลักและคำสำคัญรอง
3. ผู้เรียนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคำที่นำเสนอบนกระดาน
4. ครูแจกกระดาษเปล่าและดินสอสีแล้ว ให้ผู้เรียนนำคำสำคัญมาสร้าง Mind Mapping
5. ผู้เรียนวาดรูปประกอบคำต่าง ๆ ได้ตามต้องการ
6. นำเสนอผลงานและสรุปข้อคิดที่ได้จากการอ่าน

ขั้นหลังการอ่าน

1. ครูและผู้เรียนช่วยกันตรวจสอบความถูกต้องของผลงานที่เสนอ
2. ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปลักษณะและขั้นตอนเทคนิคในการสร้าง Mind Mapping อีกครั้ง
3. ผู้เรียนตอบคำถามจากเนื้อเรื่องเพื่อทบทวนตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. กระดาษ A4
3. ดินสอสีต่าง ๆ
4. ใบงาน
5. ตัวอย่าง Mind Mapping

การวัดผลและประเมินผล

1. การสร้าง Mind Mapping
2. การตอบคำถามท้ายเรื่อง

ใบความรู้ และใบงาน

田中： もしもし、Swensen アイスクリームですか。
社員： はい、そうです。
田中： アイスクリームを　おねがいします。
社員： どちらさま　ですか。
田中： NUの　123 号室の　田中です。学校の　中です。
社員： はい、ありがとう　ございます。どんな　アイスクリームが　いいですか。
田中： ええと、いちごと　チョコレートを　おねがいします。
社員： はい、いちごと　チョコレート　ですね。どちらも　100 バーツです。
　　飲み物は　いかがですか。１本　５０バーツです。
田中： 飲み物は　けっこうです。
社員： わかりました。30 分で　もって　いきます。

１．田中さんは　今どこに　いますか。

_____

２．田中さんは　アイスクリームを　いくつ　たのみましたか。

_____

３．田中さんは　アイスクリームの　ほかに　何を　たのみましたか。

_____

４．ぜんぶで　いくらですか。

_____

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ผู้เรียนจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. หาคำสำคัญของเรื่องที่อ่านได้
2. บอกรายละเอียดของเรื่องที่อ่านได้
3. ผู้เรียนสรุปเรื่องที่อ่านออกมาในรูปแบบแผนผังความคิดได้

เนื้อหา

はじめまして　じしょを　かりるときは、このかみに　名前と　でんわばんごうと　じゅうしょを　書いてください。 じしょは　１かいに　４さつ　まで　かりる　ことが　できます。 きかんは　２週間までです。

กระบวนการเรียนรู้

ขั้นก่อนอ่าน

1. ครูให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน จากนั้นช่วยกันทำใบงานใบที่ 1

ขั้นระหว่างอ่าน

1. ให้ผู้เรียนทุกคนอ่านบทความ
2. ครูตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนคิดหาคำสำคัญหลักและคำสำคัญรอง
3. ผู้เรียนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคำที่นำเสนอบนกระดาน
4. ครูแจกกระดาษเปล่าและดินสอสีแล้ว ให้ผู้เรียนนำคำสำคัญมาสร้าง Mind Mapping
5. ผู้เรียนวาดรูปประกอบคำต่าง ๆ ได้ตามต้องการ
6. นำเสนอผลงานและสรุปข้อคิดที่ได้จากการอ่าน

ขั้นหลังการอ่าน

1. ครูและผู้เรียนช่วยกันตรวจสอบความถูกต้องของผลงานที่เสนอ

2. ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปลักษณะและขั้นตอนเทคนิคในการสร้าง Mind Mapping อีกครั้ง
3. ผู้เรียนตอบคำถามจากเนื้อเรื่องเพื่อทบทวนตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. กระดาษ A4
3. ดินสอสีต่าง ๆ
4. ใบงาน
5. ตัวอย่าง Mind Mapping

การวัดผลและประเมินผล

1. การสร้าง Mind Mapping
2. การตอบคำถามท้ายเรื่อง

ใบความรู้ และใบงาน

はじめまして　じしょを　かりるときは、このかみに　名前と　でんわばんごうと　じゅうしょを　書いてください。 じしょは　1かいに　4さつ　まで　かりる　ことが　できます。 きかんは　2週間までです。

1. はじめて　じしょを　かりるとき　何を　かきますか。

_____

2. じしょは　どのくらい　かりる　ことが　できますか。

_____

ภาคผนวก จ แบบวัดความเข้าใจในการอ่านจับใจความภาษาญี่ปุ่น

Japanese Reading Test

1.

きのう ケーキを １０こ 買った。ばんごはんの あとに、いもうとと ふたりで ２こずつ 食べた。おいしかった。

ケーキは いま いくつ ありますか。

a. ２こ
b. ４こ
c. ６こ
d. ８こ

2.

今週の 金曜日の パーティーに 出る人は、前の日に キムさんに 600円 はらって ください。 お金を はらって パーティーに 来なかった人は 次の日に キムさんが はんぶん かえします。

リンさんは お金を はらいましたが、パーティーに 行きませんでした。キムさんは リンさんに いつ いくら かえしますか。

１． 木曜日に 600円 かえします。
２． 木曜日に 300円 かえします。
３． 金曜日に 600円 かえします。
４． 金曜日に 300円 かえします。

3.

Aさん：「かぜを　ひいて　おといから　学校をやすんでいます。」
いしゃ：「このくすりを　飲んで、あしたまで　休んで　いてください。」

ぜんぶで　何日　やすみますか。

1．　ふつか
2．　三日
3．　四日
4．　五日

4．

今、　よるの　11時です。　きょうは　しごと　が　いそがしかったですから、9時に　晩ごはんを　食べて　おふろに　入りました。　いつもは　おふろに　入ってから　7時ごろ　ごはんを　食べます。

ただしい　ものは　どれですか。

いつもは　1．　もっと　はやく　ねます。
2．　9時ごろ　ごはんを　食べます。
3．　7時ごろまで　しごとを　します。
4．　ごはんの　あとで　おふろに　入ります。

5．　西山：　あした　また　電話を　します。あしたは　家に　いますか。
中山：　朝　はやくから　出かけますが、よるは　います。

西山さんは　いつ　中山に　電話を　しますか。

1．　朝　します。
2．　午前中に　します。
3．　午後に　します。
4．　よる　します。

6.

ヤンさんへ

きょうは　先に　帰ります。
ヤンさんに　かりた　ノートは　あした　持って　来ます。
それから　私の　本は、　まだ　つかいませんから
どうぞ　ゆっくり　読んで　ください。

9月4日　大川　ひろし

大川さんは　あした　何を　すると　書いて　ありますか。

1.　本を　読みます。
2.　ノートを　かります。
3.　ノートを　かえします。
4.　本と　ノートを　つかいます。

7.　大木　：　山下さんは　どうやって　家へ　帰りますか。
山下　：　いつも　あるいて　帰りますが、きょうは　おそいから
バスかタクシーに　のります。
大木　：　でも　この時間、バスは　もう　ありませんよ。
私の　車で、いっしょに　どうぞ。
山下　：　そうですか。じゃあ、おねがいします。

山下さんは　きょう、どうやって　帰りますか。

1.　車で　帰ります。
2.　バスで　帰ります。
3.　あるいて　帰ります。
4.　タクシーで　帰ります。

8.

きのうの　よる　１２時まで　友だちと　お酒を　飲みました。
きょうは　朝ごはんを　食べませんでした。それから　会社へ　行きました。
朝から　おなかが　いたくて　元気では　ありませんでした。

ただしい　ものは　どれですか。

1.　きのうは　よる　１２時まで　お酒を　飲みました。
2.　きのうは　朝ごはんを　食べませんでした。
3.　おとといは　元気では　ありませんでした。
4.　おとといは　朝から　おなかが　いたかったです。

(9-10-11)

夏休みに　私は　りょうしんと　兄と　いっしょに　海に　いきました。
海は　とても　きれいでした。休みで　人が　たくさん　いました。
私は　３日間　海で　およいだり、じてんしゃに　のったり、うまに
のったりして　あそびました。よるは　おいしいものを　食べました。
友だちにも　会いました。つかれましたが、とても　楽しかったです。
また　行きたいです。

9. 何人で　行きましたか。

1.　１人
2.　２人
3.　３人
4.　４人

１０．どうして　つかれました。
　　１．楽しかったからです。
　　２．たくさん　あそんたからです。
　　３．おいしいものを　食べたからです。
　　４．３日間　友だちと　あそんだからです。

１１．ただしい　ものは　どれですか。
　　１．海は　ちかいので、人が　たくさん　いました。
　　２．海は　とても　きれいなので、人が　たくさん　いました。
　　３．おいしいものが　食べられるので、人が　たくさん　いました。
　　４．夏休みなので、人が　たくさん　いました。

（１２-１３-１４-１５-１６）

山田：　もしもし、バンコク・ピザですか。
社員：　はい、そうです。
山田：　ピザを　おねがいします。
社員：　どちらさま　ですか。
山田：　サワッディーマンションの６６６　号室の　山田です。学校の
　　ちかくです。
社員：　はい、ありがとうございます。どんな　ピザが　いいですか。
山田：　ええと、シーフード・ピザと　ハム・ピザを　おねがいします。
社員：　はい、シーフードと　ハムですね。どちらも　１５０バーツです。
　　飲み物は　いかがですか。１本３０バーツです。
山田：　飲み物は　けっこうです。
社員：　わかりました。３０分　もってきます。

１２．山田さんは　今　どこに　いますか。
　　１．自分の　へや
　　２．友だちの　家
　　３．バンコク・ピザの店
　　４．学校

１３．山田さんは　ピザを　いくつ　たのみましたか。
　　１．１つ
　　２．２つ
　　３．３つ
　　４．４つ

１４．山田さんは　ピザのほかに　何を　たのみましたか。
　　１．飲み物
　　２．サラダ
　　３．パン
　　４．何もたのみませんでした。

１５．ぜんぶで　いくらですか。
　　１．１５０バーツ
　　２．１８０バーツ
　　３．３００バーツ
　　４．３３０バーツ

１６．ただしい　ものは　どれですか。
　　１．山田さんは　ピザを　持って来ました。
　　２．山田さんは　ピザを　買って来ました。
　　３．山田さんは　ピザを　食べに　行きました。
　　４．山田さんは　ピザを　とどけて　もらいました。

(１７-１８)

１

はじめて　ＣＤを　かりるときは、このかみに　名前と　でんわばんごうと　じゅうしょを　書いて　ください。ＣＤは　１かいに　３まいまで　かりられます。きかんは　１しゅうかんまでです。

　　１．ＣＤの　名前
　　２．自分の　名前
　　３．先生の　名前
　　４．自分の　しゅみ

１８．ＣＤは　いつまでに　かえさなければなりませんか。
　　１．１かいです。
　　２．１しゅうかんです。
　　３．２しゅうかんです。
　　４．かえさなくても　いいです。

１９.

私は　きょねんの　１０月に　日本へ　来ました。今、とうきょうの
アパートに　一人で　すんでいます。へやは　ひろいですが、えきから
べんりじゃ　ありません。もっと　えきに　ちかい　へやに　すみたいです。
でも、えきに　ちかい　へやは　高いです。

ただしい　ものは　どれですか。

１．　私の　へやは　えきから　とおいですが、ひろいです。
２．　私の　へやは　えきに　ちかいですが、すこし高いです。
３．　私の　へやは　えきに　ちかいですが、ひろくないです。
４．　私の　へやは　えきから　すこし　とおいですが、べんりです。

２０．ひがし：　タンさんは　スポーツが　すきですか。
タン：　ええ、すきです。テレビの　スポーツは　よく　見ます。
　　でも　いそがしくて　あまり　できません。ひがしさんは？
ひがし：　私は　よく　プールへ　行きます。らいしゅうの　土曜日、
　　いっしょに　いきませんか。
タン；　いいですね。らいしゅうの　土曜日は　じかんが　あります。
　　行きましょう。

ただしい　ものは　どれですか。

１．ひがしさんは　いそがしくて　あまり　スポーツをしません。
２．タンさんは　あまり　スポーツを　しませんが、
　　スポーツが　すきです。
３．タンさんと　ひがしさんは　まいしゅう　いっしょに
　　プールへ　行きます。
４．タンさんと　ひがしさんは　土曜日　いっしょに
　　テレビを　見ます。

２１．

えきから　としょかんまで。

① えきの　前の　みちを　まっすぐ　行って　はしを　わたります。
② そこから　５分　あるきます。
③ みぎに　びょういんが　あります。としょかんは　びょういんの　となりです。

＊えきから　としょかんまで　１０分くらいです。

ただしい　ものは　どれですか。

１．　としょかんは　えきから　あるいて　５分です。
２．　としょかんは　はしから　あるいて　１０分です。
３．　としょかんは　えきの　ちかくの　たてものです。
４．　としょかんは　びょういんの　ちかくの　たてものです。

２２．

私の　家に　くろい　ねこと　しろい　いぬが　います。
どちらも　とても　かわいいです。いつも　外で　あそんで　います。

ただしい　ものは　どれですか。

１．　ねこも　いぬも　くろいです。
２．　ねこも　いぬも　かわいいです。
３．　ねこは　外で　あそびますが、いぬは　あそびません。
４．　ねこは　くろくないですが、いぬは　くろいです。

２３．

Ａ：　あめですね。かさを　もって　いますか。
Ｂ：　けさは　てんきが　よかったから。。。
Ａ：　じゃ、これを　どうぞ。

１．　Ｂさんは　かさを　もって　いません。
２．　Ｂさんは　かさを　もって　います。
３．　Ａさんは　かさを　かります。
４．　Ａさんは　かさを　かしません。

２４．

きのうの　よる　１０時に　友だちの　家に　でんわを　しましたが、友だちは　いませんでした。１時間　あとで　もう　いちど　かけました。でも、友だちは　まだ　かえって　いませんでした。私は　１１時ごろ　ねました。

ただしい　ものは　どれですか。

１．　私は　きのうの　よる　友だちと　でんわしてから　ねました。
２．　私は　きのうの　よる　友だちに　１かいだけ　でんわしまた。
３．　私は　きのうの　よる　友だちと　２かい　でんわで　はなしました。
４．　私は　きのうの　よる　友だちと　でんわで　はなしません　でした。

２５．

本の　かりかた

うけつけで　カードを　つくって　ください。
うけつけで　本を　もって　きて、カードを　見せて　ください。
本は　２しゅうかん　かりることが　できます。
じしょと　しんぶんと　あたらしい　ざっしは　かりることが　できません。

ただしい　ものは　どれですか。

１．　かりるとき、カードが　見せなくても　いいですか。
２．　かりるとき、カードを　つくらなければなりません。
３．　じしょは　３しゅうかん　かりる　ことが　できません。
４．　ざっしは　２しゅうかん　かりる　ことが　できます。

ภาคผนวก ฉ ตารางแสดงคะแนนสอบก่อนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 3 คะแนนสอบก่อนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

นักเรียน คนที่	คะแนนก่อนเรียน Pre-test	คะแนนหลังเรียน Post-test	คะแนนผลต่าง D
1	8	13	5
2	9	14	5
3	14	20	6
4	19	22	3
5	11	18	7
6	10	14	4
7	18	18	0
8	23	25	2
9	14	23	9
10	23	25	2
11	10	15	5
12	11	20	9
13	8	18	10
14	11	13	2
15	16	22	6
16	15	20	5
17	16	18	2
18	15	20	5
19	17	18	1
20	24	25	1
21	22	25	3
22	19	24	5
23	21	23	2
24	7	15	8
25	18	24	6
26	19	23	4
27	18	24	6
28	22	25	3
29	18	20	2
30	13	20	7
คะแนนเฉลี่ย	15.63	20.13	4.50